

Skjåk kommune

Kommuneplanen sin handlingsdel
med økonomiplan 2022-2025 og
årsbudsjett 2022

INNHALD

Kommunedirektøren si vurdering.....	2
Status 2021 og grunnlaget for 2022	8
Risiko knytt til budsjettet	10
Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2022.....	10
Rentenivå	10
Løn og pensjon	10
Kraftinntekter.....	11
Tilbakeføring av pensjonsmidlar frå KLP	11
Vurdering.....	11
Budsjettprosessen	12
Økonomi	12
Overordna mål og handlingsreglar.....	12
Rammebetingelsar	16
Investeringar	20
Balansepostar.....	21
Framtidsutsikter økonomi.....	22
Medarbeidarar	23
Hovudmålsettingar.....	23
Arbeidstid og heiltidskultur.....	23
Covid-19 pandemien	23
Fråvær	24
Kompetanseutvikling og rekruttering	24
Presentasjon av hovudområde	26
Overordna organisasjonskart.....	26
Tenestemråde Oppvekst og utdanning.....	27
Tenestemråde Miljø- og samfunnsutvikling	40
Tenestemråde Helse- og omsorg	52

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kommunedirektøren si vurdering

Kommunedirektøren legg med dette fram forslag til kommuneplanens handlingsdel med budsjett for 2022 og økonomiplan fram til og med 2025. Det er utarbeidd budsjettbok med aktuelle hovudoversikter og detaljbudsjett.

Det er eit omfattande arbeid som ligg bak utarbeiding av kommuneplanen sin handlingsdel og økonomiplan. Arbeidet starta med dialogkonferansen til kommunestyret i juni 2021. Deretter har dei kommunale- og interkommunale einingane kome med sine vurderingar og innspel. Det heile er avstemt med dei økonomiske rammevilkåra som blei kjent ved framlegging av regjeringa Solberg sitt forslag til Statsbudsjett 12. oktober 2021.

Skjåk kommune er ein organisasjon med mange dyktige tilsette som kvar einaste dag leverer tenester innan eit bredt spekter. Eit budsjett og ein økonomiplan har som føremål å definere rammene for all aktivitet i kommunen. Det kjem stadig nye forventningar, frå stat og andre aktørar innan dei ulike tenesteområda, til kva tenester kommunen skal levere. Døme på dette er nye reformer, som oppvekstreform, kvalitetsreform og fagfornyng innan oppvekst, eldrereformer som Leve heile livet innan Helse og velferd, satsing på digitalisering av tekniske tenester og nye krav til vatn og avløp. I tillegg er det tydelege plankrav og forventningane om å følge dei nasjonale planretningslinene er store. Det er mange som meiner noko om kva vi i kommunen gjer i dag og korleis vi skal arbeide framover. I dette spennet skal kommunedirektøren legge fram eit forslag til budsjett- og økonomiplan for perioden 2022-2025. Kommuneplanen og økonomiplanen er kommunen sine fremste styringsreiskap for lokale prioriteringar innan tenesteyting og lokal samfunnsutvikling. Med ein strammare kommuneøkonomi er det behov for eit sterkt fokus på det strategiske arbeidet.

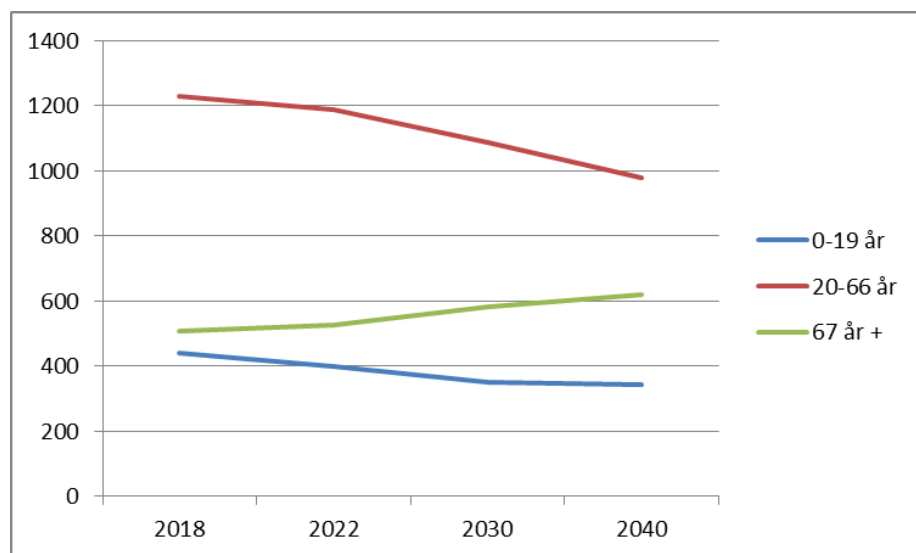
Den 28. januar takka kommunestyret nei til invitasjonen frå Vågå til å delta i å byggje ei ny kommune i Nord-Gudbrandsdalen. Skjåk kommune ynskjer å vere ein liten kommune, sjølv med dei økonomiske konsekvensane dette har. For å halde kostnadane nede og sikre gode fagmiljø, vil det interkommunale samarbeidet vere særskilt viktig framover.

Statsbudsjettet slik det blei lagt fram i oktober 2021 syner at Staten strammar til rammene og handlefridomen til kommunesektoren. I tillegg aukar krava til dokumentasjon, rapportering og kontroll, noko som krev administrasjonsressursar både i tenestene og i administrasjonen. Gjennom nasjonale reformer har staten auka oppgåveoverføringa frå spesialisthelsetenesta og beredskapsstatane til kommunane. Staten har også dei siste åra innført bemanningsstandarar t.d. bemanningsnorm i barnehagar, i skulane og for nokre helsetenester. Samstundes reduserer staten frie inntekter til mange av kommunane, og nasjonale reformer er ikkje fullfinansierte. Gradvis fører dette til fleire oppgåver, ein strammare kommuneøkonomi og at fleksibiliteten i tenesteytinga i kommunane vert mindre. Dette utfordrar kommunen sine prioriteringar, og vår omstillingsevne. Det er behov for å løysa fleire av

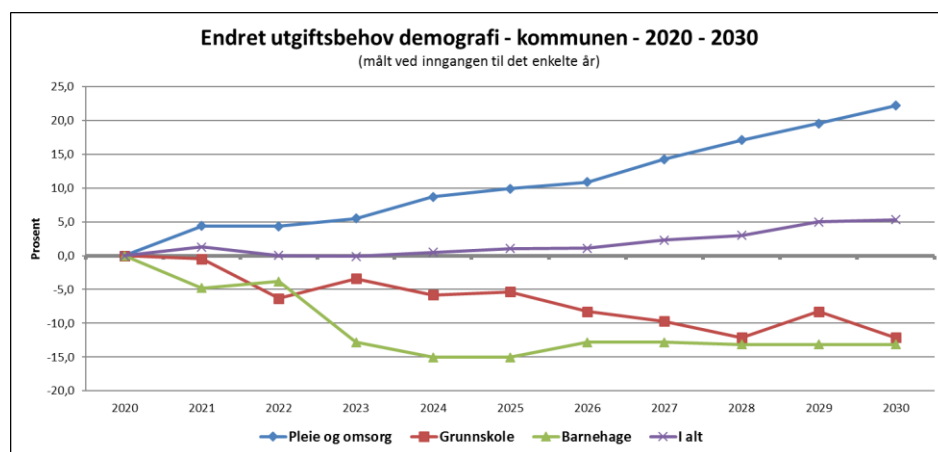
Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

oppgåvene våre på nye måtar med færre midlar.

Statistikk syner at folketalet i Skjåk over år har hatt ein jamn nedgang og framskrivinga syner at utviklinga vil halde fram. I tillegg til sjølve nedgangen er det endringar i samansetting som syner at den yrkesaktive delen av befolkninga ser ut til å gå betydeleg ned samtidig som talet på eldre aukar (Data frå SSB).

Kommunen har i fleire år opplevd nedgang i folketalet. Dette skuldast både negativt fødselsoverskot og utflytting. Det er viktig å arbeide for at bygda skal vere attraktiv å busette seg i. Den demografiske utviklinga er ei utfordring for kommuneøkonomien i Skjåk kommune. Skjåk kommune må i si planlegging og i sine strategiske val legge dei forventa endringane i demografien til grunn. Gjennom omstilling og strukturelle endringar må vi tilpasse tenestene våre. Denne utviklinga vil ha bemanningmessige konsekvensar. Figuren under syner dei endra utgiftsbehova fram mot 2030.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kommunen sitt næringsfond er til god nytte for dei som ynskjer å etablere eller utvikle arbeidsplassar. God styring gjennom ein realistisk økonomiplan er viktig for å sikre stabile tenester og bevare trygge arbeidsplassar. På den måten skal Skjåk bli ein betre kommune å bu og arbeide i.

Kommunalt næringsarbeid er ikkje ei lovpålagd oppgåve. Dette er eitt av få område der kommunane har reell handlefridom. Eit systematisk næringsarbeid er av stor verdi, samstundes er det utfordrande sidan næringsarbeidet må konkurrere med tenester som er lovpålagde, og som tek ein stor del av dei kommunale budsjetta. I Skjåk er det stort fokus på næringsutvikling og næringspolitikk, og kommunedirektøren arbeider med eit utkast til ein næringsstrategi. Denne strategien skal munne ut i forslag til satsingsområde med nokre hovudgrep for det næringspolitiske arbeidet i Skjåk. På grunn av utfordringar knytt til pandemien vert denne strategien behandla 1. kvartal i 2022.

Kommunestyret har vedteke at det skal utarbeidast ein omdømestrategi som kjem til handsaming i kommunestyret i november 2021. Kommunedirektøren vurderer at Skjåk kommune har eit godt grunnlag for å arbeide vidare med omdømme. Det er mykje positivt i Skjåk. Strategien vil vere med å peike ut retning for å formidle dette grunnlaget på ein god, positiv og framtidretta måte. Det er ynskjeleg at strategien skal gje eit auka og systematisk fokus på å arbeide med kommunen sitt omdømme. Både bedrifter, idrettslag og det offentlege arbeider for å skape seg eit best mogleg omdømme. Omdømmebygging for Skjåk kommune handlar om å bygge gode oppfatningar av kommunen.

Forsking syner mellom anna at eit godt omdømme kan bidra til meir stolte og motiverte tilsette, det blir lettare å rekruttere, ein får fleire besøkande, leverandørar vil samarbeide og journalistar er meir vennleg innstilt. Eit godt omdømme aukar attraktiviteten til kommunen, og er med på å gjere kommunen meir attraktiv for etablering av næringsverksemd og større bu-lyst. Vidare er det dokumentert at skal kommunen betre omdømmet, er det viktig at den ikkje bygger opp falske forventningar hjå interessentane.

Kommunedirektøren meiner det er eit potensial i å samordne kommunen sin kommunikasjon slik at alle arbeider mot same mål.

Kommunedirektøren vurderer forankring, involvering og eigarskap som dei viktigaste suksessfaktorane for dette arbeidet. Politikarar, innbyggjarar og kommunen sine tilsette må aktivt bidra til eit positivt omdømme av Skjåk kommune.

Eit positivt omdømme styrker konkurransekrafta og identiteten til kommunen. Utkast til strategi tek utgangspunkt i at kommunen må endre arbeidsmetodikk for å betre omdømmet sitt. Endringa vil vere å gå frå ein defensiv til ein offensiv arbeidsmetodikk. For å lykkast med dette, anbefaler utkastet til strategi at det blir prioritert å jobbe med intern forankring på alle nivå i kommunen, ekstern forankring blant innbyggjarar og utflytte skjåkværar, offensiv bruk av kommunikasjon for å sikre auka synlegheit, og til sist resultatoppfølging.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

NVE har utarbeidd ein plan for flaumsikring av Bismo som har vore ute på lokal høyring. Planen går ut på å bygge ein 2250 m lang sikring langs Ottaelva. Den blir laga av tre ulike flaumvollar og ein flaumsikringsmur forbi vassverket. Det må òg bli etablert tre pumpestasjonar og dreneringsgrøfter. Tiltaket vil sikre Bismo mot 200-års flaum inkludert klimapåslag på 20 %.

Kantvegetasjon og naturstigen langs med elva vil i noko grad bli råka av tiltaket, men påverknad vil bli redusert i så stor grad som mogleg. Turstigen vil etter planen gå oppå flaumvollen på einkilde strekningar.

Kostanden med tiltaket er så langt estimert til 66,5 millionar kroner + mva. Skjåk kommune må venteleg betale minimum 20 % av kostnaden. Om alt går etter planen ser det ut som NVE kan starte anleggsarbeidet i løpet av 2022. Dette er ei flaumsikring som har stor betydning for mange i Bismo og for vidareutvikling av næringsområdet.

Kommuneplanens arealdel for Skjåk 2020-2030 vart ferdig behandla i 2021. Planen omfattar alt areal i kommunen, og det er mange forslag om nye område for utbygging, spesielt område for industri/næring og utbygging av bustadar og fritidsbustadar.

Arealdelen av kommuneplanen vil:

- Gje viktige rammar for samfunnsutvikling
- Gje føringar for framtidige revideringar av kommunedelplanar
- Gje føringar der ein på bakgrunn av arealdelen utarbeider reguleringsplanar
- Gje føringar der ein på bakgrunn av arealdelen behandlar byggjesøknader
- Gje moglegheiter for langsiktige vurderingar av arealbruk
- Vera eit reiskap for forvaltning av areal inn mot verna område
- Sikre vern av naturområde, kulturminne og produktive jordbruksareal
- Sikre at prinsippa om universell utforming blir ivareteke i nybygg, renovering av bygg, uteareal, transport og reiseliv.

Kommunestyret har vedteke at kommunedirektøren skal utarbeide eit utkast til plan for helse og omsorg i Skjåk kommune. Dette arbeidet skal vere i samsvar med eit eige mandat, rapportering til referansegruppe, plan for organisering og framdrift av arbeidet. Oppgåver som kan nemnast særskilt i bestillinga er eit ynskje frå kommunestyret om at kommunedirektøren vurderer ulike modellar for organisering av legetenesta og økonomiske konsekvensar. Gjennom dette arbeidet skal kommunedirektøren sikre ei mest mogeleg ettertrakta, effektiv og føreseieleg legeteneste der kommunen nyttar ressursane best mogleg (pkt.4). Veksten i eldre gjer at kommunen ventar auka behov for heildøgnsbemanna tilbod. Utbygging av omsorgsbustadar med heildøgns bemanning er eit viktig tiltak i Skjåk kommune (pkt.7). Dette er tiltak som kan ha betydning for betre tenester for innbyggjarane i kommunen.

Kvalitetsreforma *Leve hele livet* blei lansert 4. mai 2018, og skal bidra til ein god alderdom, at ein kan meistre livet lenger, og at eldre har trygghet for at dei får god hjelp når ein har behov for det. Målgruppa for *Leve hele livet-reforma* er alle eldre over 65 år, både dei som bur heime og dei som

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

bur på institusjon. Demografien seier at tilgang til arbeidskraft vert redusert og dei offentlege budsjetta blir strammare.

Kapasitetsutfordringa må løysast effektivt og sannsynlegvis med færre hender. Kvalitetsreforma *Leve heile livet* peikar på viktige perspektiv som bidreg til at det er godt å vere eldre i Norge. Reforma understrekar behov for å sjå ulike faktorar i samheng og arbeide med forbetringar på fleire område. Fleire tiltak kan gjennomførast utan ekstra midlar, og nokre tiltak løyser ut statlege tilskot. Kommunedirektøren meiner strategien for innføring av kvalitetsreforma *Leve heile livet*, som vart vedteke i kommunestyret oktober 2021 er eit viktig strategisk dokument som er sentralt for gjennomføring av arbeidet i kommunen. Gjennom å bruke strategien aktivt vil vi utvikle tenestene og lokalsamfunnet i tråd med måla i st.meld. 15, slik at fleire eldre vert meir sjølvhjelpne og får bu i eigen heim så lengje som mogleg.

Strategien er førande for helse- og omsorgsplanen, som er planlagt ferdig juni 2022 jf. sak 2021/63. Skjåk kommune meiner det er viktig å ha eit grundig arbeid som involverer relevante bidragsytarar slik at det blir ein realistisk og godt forankra plan.

Samfunnstryggleik og beredskap har fått auka fokus dei siste åra. Hovudårsaka til dette er klimaendringane og eit endra trusselbilete. Kommunane si arealplanlegging må ta høgde for meir ekstremvær. I tillegg er det auka fokus på oppdaterte beredskapsplanar og å øve på handtering av ulike krisesituasjonar. Statsforvaltar arrangerer øvingar og stiller krav til kommunane. I samband med covid-19-pandemien har vi verkeleg fått testa beredskapen med eit større utbrot på Skjåkheimen. Situasjonen har vist evne til godt samarbeid i kommunen.

KOSTRA

Ordet KOSTRA står for KOmmune STat RApportering, og er ei årleg innrapportering kommunane gjer til staten via SSB. Sjå internetlink: <http://www.ssb.no/kostra>. Målet med KOSTRA er å kople saman tenesteproduksjonsdata, type teneste, tal produserte einingar, personalinnsats - årsverk/timar, brukarar m.v. med økonomidata (utgift og inntekt pr. teneste). Dette vil gje informasjon om prioritering, produktivitet og dekningsgrad i høve til kommunen sine ulike brukargrupper. Gjennom denne rapporteringa vert det produsert nøkkeltal i tre nivå. Nøkkeltala er relevante for kommunen sin eigen styring. Her kan ein samanlikne kommunen si utvikling år etter år, eller samanlikne kommunen med andre kommunar. Tal frå KOSTRA er sentralt i dette dokumentet.

Skjåk kommune er i kommunegruppe 5. Dette er ei gruppe med 2.000 til 9.999 innbyggjarar, høge bundne kostnader og middels korrigerde inntekter.

Kommunebarometeret (www.kommunebarometeret.no) gir eit bilete av korleis kvaliteten på tenestene er i Skjåk samanlikna med andre kommunar. Undersøkinga er å oppfatte som ei objektiv vurdering av tenestekvalitet – i motsetnad til brukarundersøkingane som er ei subjektiv vurdering av kvaliteten. Kommunane er rangert etter 151 nøkkeltal, på tvers av 12 ulike sektorar. Skjåk landar ganske

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

langt nede på totaltabellen, på 194. plass av i alt 356 kommunar. Til samanlikning hamna vi i fjor på 176 plass av 428 kommunar.

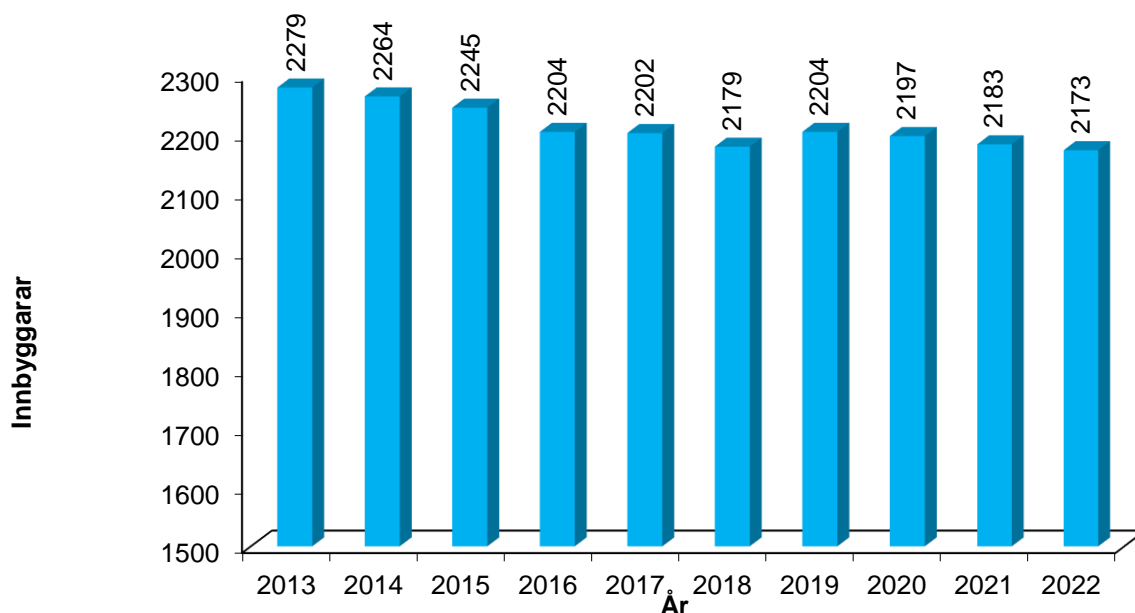
Kategori	Rangering 2020*	Rangering 2021*
Grunnskule	140	107
Pleie og omsorg	249	291
Barnevern	226	296
Barnehage	98	198
Helse	232	186
Sosialteneste	47	243
Kultur	41	80
Miljø og ressursar	268	265
Sakshandsaming	7	42
Vatn og avløp	226	203
Økonomi	68	19
Kostnadsnivå	365	219

*428 kommunar i 2020 og 356 kommunar i 2021

Kommunedirektøren meiner det må vere eit mål å komme blant dei 25 % beste kommunane. Det betyr rangering 89 eller betre. Det vil bli sett fokus på dette arbeidet, slik at sektoren har fokus på dei tiltaka som har betydning for resultatet, og ei positiv utvikling.

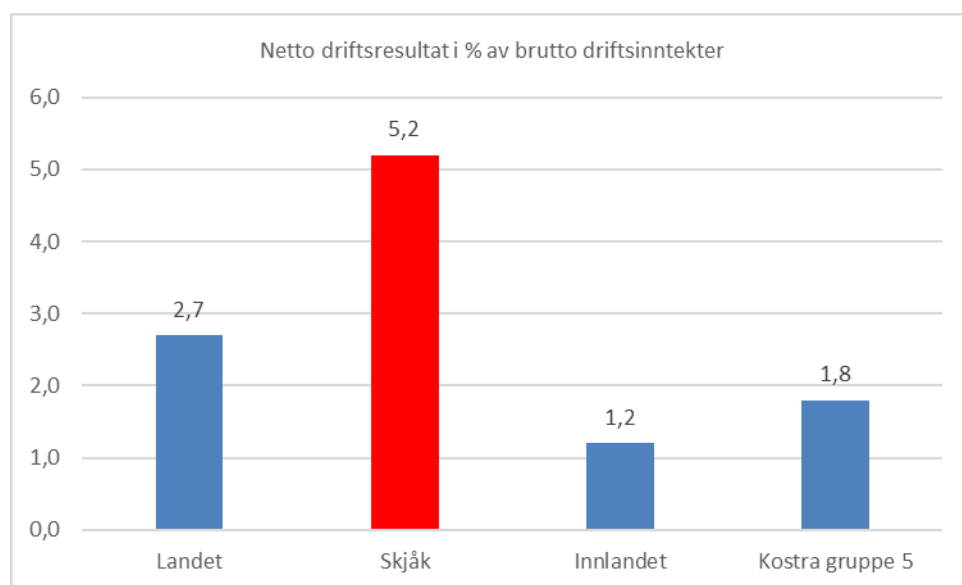
Status 2021 og grunnlaget for 2022

Tal på innbyggjarar i Skjåk 2013 – 2022:

Folketal 2022 er etter siste oppdaterte oversikt i SSB.

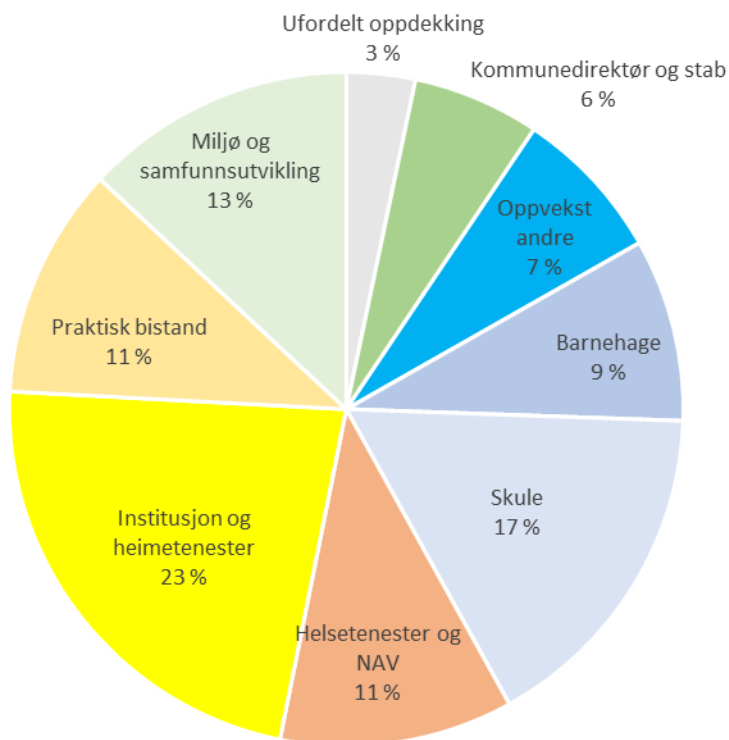
KOSTRA-oversikten syner netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter for Skjåk, Innlandet, Kommunegruppe 5 og landet i 2020. Oppstillinga er ikkje korrigert for premieavvik.

Kjelde; SSB <https://www.ssb.no/statbank/table/12134>

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Fordeling av budsjetterte lønsutgifter kroner per område 2022:

Budsjetterte lønsutgifter ekskludert sosiale kostnader er 133,366 millionar kroner i 2022. Regionale kostnader og refusjon til Lom kjem ikkje under løn. Skjåk driftar også samarbeid med nabokommunen, som genererer lønskostnader.

Risiko knytt til budsjettet

Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett for 2022

Regjeringa la fram forslag til statsbudsjett den 7. oktober. Skjåk kommune fekk ei auke på 0,8 % i frie inntekter sett i høve til 2021, som tilsvarar ei auke på 1,243 millionar kroner. Auke i frie inntekter for heile landet ligg på 1,5 % og 1,3 % for Innlandet. Frie inntekter utgjer 152,090 millionar kroner for Skjåk kommune.

Det er spesifisert fordeling knytt til satsing på helsestasjon og skulehelseteneste med 326.000 kroner. Kommunen får ikkje ordinært skjønnskott i 2022, da vi er betre stilt enn mange andre kommunar økonomisk. Distriktstilskotet utgjer isolert sett 6,034 millionar kroner av rammetilskot på 79,543 millionar kroner. Distriktstilskotet er ikkje endra siste år og dermed ikkje korrigert for løns- og prisvekst.

Overføringane frå staten og skatteinntektene er kommunen sine største inntektspostar og dei blir mest påverka av endringar i folketal, fordeling av aldersgrupper og utgiftsbehov elles.

Rentenivå

Rentenivået har vore svært lågt, men er no aukande i langtidsperioden. Kommunen tek utgangspunkt i rentenivået som Kommunalbanken prognostiserer på budsjetteringstidspunktet, da vi har alle låna der, med unntak av skulen. Det er budsjettert med rente på vel 1,8 % i 2022, som aukar til knapt 2,7 % sist i planperioden.

Endring i budsjettert rentenivå frå 2021 til 2022 er på vel 0,7 % og dette svekker netto finansresultat, avhengig av gjennomsnittleg innestående i bank og når vi tek inn nye lån. Historia syner at brå endringar kan skje, siste gong under finanskrisa. Låneopptak til Skjåkhallen og barnehage vil auke finanskostnadene i økonomiplanperioden.

Løn og pensjon

Løn er den klart største utgiftsposten til kommunen. Alle ansvarsområde skal legge inn lønsauke i budsjettet. Det blei eit høgare lønsoppgjær i 2021 enn venta, men truleg blir det litt lågare i 2022. Eventuelt avvik i lønsoppgjæret vil også påverke skatteinntektene og inntektsutjamninga.

Det er budsjettert med ressursauke på enkelte område, og dette aukar budsjetterrisikoen litt.

Det er av og til store svingingar i pensjonskostnadene frå år til år, og spesielt årleg reguleringspremie. Reguleringspremien var rekordlåg i 2020 med 2,7 millionar kroner og rekordhøg i 2021 med nesten 12,1 millionar kroner. Skjåk kommune har reserver i KLP sitt premiefond på vel 15 millionar kroner, for å møte

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

uførutsette hendinger og svingingar knytt til pensjon. Handtering av premiereserve vart vedteke i kommunestyresak 52 i 2021.

Kraftinntekter

I 2019 hadde Skjåk kommune svært høge inntekter frå konsesjonskraft med knapt 12 millionar kroner, medan inntektene i 2020 var svært låge med knapt 3 millionar kroner. I 2021 forventast høge inntekter, der det er vedteke at desse skal vere med å dekke høg reguleringspremie på pensjon.

På grunn av satsingar og auka ressursbruk i 2022 har det og vore naudsynt å finne inndecking for å nå handlingsregelen korrigert netto driftsresultat på kort sikt. Budsjetterte konsesjonskraftinntekter er auka frå 4,8 millionar kroner til 6,0 millionar kroner. Kommunen har tidlegare ikkje budsjettert med utbytte frå Skjåk Energi, men for 2022 har vi budsjettert med 1 million kroner i utbytte. Ei heving av disse inntekstpostane, saman med auka ressursbruk medfører litt auka budsjetterisiko.

Kommunen har ikkje motteke grunnlag frå sentralskattekontoret på eigedomsskatt for 2022 på det tidspunkt vi ferdigstiller budsjettet. Eigedomskatteinntektene vil bli påverka av svingingane i marknaden. Samtidig blir og inntektene utjamna gjennom at fleire inntektsår vert lagt til grunn, når eigedomskatten vert rekna ut.

Konsesjonsavgifter og naturressursskatt har over tid vore stabile inntekter.

Tilbakeføring av pensjonsmidlar frå KLP

I 2022 er det budsjettert med ei attendeføring frå premiefond på 2,3 millionar kroner, vurdert ut frå kva vi faktisk har fått dei siste åra. Minstegaranti og tidlegare motteke maksbeløp inneber at tilbakeføringa normalt skal ligge i intervallet 1 – 4 millionar kroner. Skjåk kommune kan nytte premiefond ved inntektssvikt.

Vurdering

Kvart enkelt risikoelement kan isolert sett, ved ei dårleg utvikling, fjerne eit positivt korrigert netto driftsresultat, og det er derfor viktig at vi arbeider oss opp mot handlingsregelen på 3 %, slik at vi betre toler svingingar i driftsrekneskapen og samtidig betrar evna til å finansiere mindre investeringar. Samla risiko for avvik i høve til budsjett når det gjeld rammeoverføringar, rentenivå, lønsutvikling, kraftinntekter, reguleringspremie pensjon og tilbakeføring frå KLP er stor. I tillegg har kommunen risiko knytt til tilpassing av ressursbruken, og risiko for avvik på det enkelte ansvarsområde. Skjåk kommune er godt budd på svingingar og har buffer i form av likviditetsreserve, pensjonsreserve og kraftfond.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Økonomi

Budsjettprosessen

Budsjettprosessen for 2022 vart vedteke i kommunestyresak 29 i april 2021, og vedtaket gjev viktige føringar for framdrifta i arbeidet med budsjett og økonomiplan. Dei viktigaste elementa i prosessvedtaket er tildeling av rammer i juni, budsjettforslag frå leiarar i september, balanse i budsjettet i oktober, ferdigstilling av dokument i november og politisk handsaming i desember.

Det er gjennomført dialogkonferanse med deltakarar frå administrasjon og politikarar tidleg på sommaren, der tilpassing av ressursbruk, investeringar, handlingsreglar og premissar for økonomiplan var viktige tema.

Tidlegare er det vedteke at korrigert netto driftsresultat skal vere minst 1,5 % i 2022, og at vi skal auke med 0,5 % kvart år fram til vi når 3% .

Prosessen har stort sett følgd vedteken plan. Den administrative presentasjonen er 25. november og det er planlagt at kommunestyret skal handsame dokumenta den 16. desember.

Overordna mål og handlingsreglar

Det er vedteke eigne økonomiske mål i form av handlingsreglar for kommunen i kommunestyresak 39/2016:

- Netto driftsresultat korrigert for premieavvik skal minimum vere minst 3 % av brutto driftsinntekter.
- Brutto lånegjeld skal vere innanfor 100 % av driftsinntektene på sikt. Gjeldsgraden skal reduserast frå inntil 115 % i 2017 til 100 % i 2026, ein reduksjon på 1,5 % kvart år. Dette inneber at gjeldsgraden skal vere maksimalt 107,5% i 2022.
- Frie midlar, i form av likviditetsreserve, skal minst tilsvare ein månads drift, det vil seie 8,33 % av brutto driftsutgifter.

Budsjettforslag inneheld følgjande økonomiske hovudmål for 2022 i høve til tidlegare vedtekne handlingsreglar;

Netto driftsresultat	Gjeld brutto	Frie midlar likviditet
<ul style="list-style-type: none">• Mål + 1,5%• Forslag 1,6 %	<ul style="list-style-type: none">• Mål 107,5 %• Forslag 108,3 %	<ul style="list-style-type: none">• Mål 8,33 %• Forslag 7,54 %

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Korrigert netto driftsresultat har vore handsama i eige kommunestyresak i juni 2020, der målet er at vi skal auke korrigert netto driftsresultat med 0,5 % kvart år inntil vi når 3%, som er det overordna målet på sikt.

Forslaget til gjeldsgrad er omtala nærare under gjeld og finans.

Resultatgrad

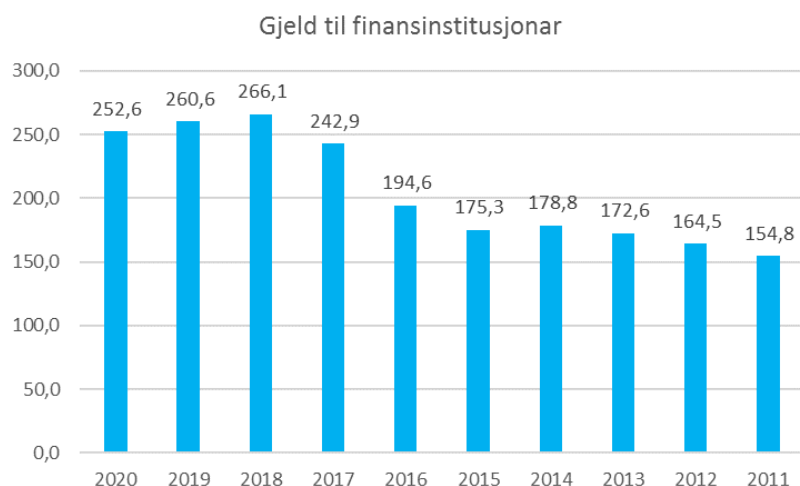
	Rekneskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Sum driftsinntekter	254 483 692	248 442 000	255 006 000	254 136 000	254 382 000	254 305 000
Netto driftsresultat	13 497 733	9 306 000	-891 000	9 301 000	2 321 000	3 623 000
Netto driftsresultat i % av omsetnad	5,3 %	3,7 %	-0,3 %	3,7 %	0,9 %	1,4 %
<i>Netto premieavvik pensjon</i>	<i>1 911 143</i>	<i>-8 130 000</i>	<i>4 938 000</i>	<i>-5 058 000</i>	<i>223 000</i>	<i>-1 109 000</i>
<i>Korrigert netto driftsresultat for premieavvi</i>	<i>15 408 876</i>	<i>1 176 000</i>	<i>4 047 000</i>	<i>4 243 000</i>	<i>2 544 000</i>	<i>2 514 000</i>
<i>Korr. netto driftsres. i % av omsetnad</i>	<i>6,1 %</i>	<i>0,5 %</i>	<i>1,6 %</i>	<i>1,7 %</i>	<i>1,0 %</i>	<i>1,0 %</i>

Budsjettforslaget legg til grunn tilpassingar, der vi oppnår målet om eit korrigert netto driftsresultat på 1,5 % i 2022. Avdrag og renter knytt til investeringar aukar seinare i planperioden, og det er ikkje lagt inn tiltak, som bringar korrigert netto driftsresultat opp til vedteken handlingsregel på 3 %. Premissane vart sist vedteke i kommunestyresak 51 i 2019. Eit svekka korrigert netto driftsresultat vil redusere kommunen sin evne til å eigenfinansiere mindre investeringar.

Forslaget tek høgde for å kunne klare større investeringar knytt til Skjåkhallen og ny barnehage. Det må arbeidast vidare med å tilpasse drifta til å nå 3 % korrigert netto driftsresultat i 2025. Skjåk kommune har eit godt driftsnivå og høg kvalitet på tenesteytinga.

Gjeld og finans

Oversikta syner utvikling i gjeld i millionar kroner ekskludert pensjonsforpliktingar i perioden 2011 – 2020.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kommunestyret har vedteke handlingsregel på låneopptak, der brutto lånegjeld skal ligge innanfor 107,5 % av omsetnad i 2022. Gjeldsgraden skal gradvis byggjast ned mot 100 %. Mange fagfolk anbefalar ei renteberande gjeld på maksimalt 70% av omsetnaden.

Skjåk kommune sin gjeldsgrad inneber høg renterisiko med flytande rente. Lånerenta har vore låg, men er no venta å stige i heile planperioden. Under finanskrisa i 2008 var renta ei kort periode over 8 %. Rentebinding kan vurderast. Binding av renta blir normalt litt meir kostbart på kort sikt, men vil redusere renterisikoen. Det er viktig at kommunestyret er klar over og bevisst på risikoen knytt til renteutvikling og samla gjeld.

Etter føresetnadene i budsjettet ser bilde på utvikling i gjeldsgrad slik ut;

	2022	2023	2024	2025
Inntekter, deflatorjustert	255 006 000	260 489 000	267 260 000	273 859 000
Lån	276 143 000	266 082 000	302 473 000	303 802 000
Budsjettføresetnader	108,3 %	102,1 %	113,2 %	110,9 %
Vedteke mål	107,5 %	106,0 %	104,5 %	103,0 %

Tidlegare har ikkje låneopptak til Skjåkhallen trinn 2 og 3 vore med i oppstilling på gjeldsgrad. Alle investeringar er no med i denne oppstillinga. Inntektene er justerte for deflator med 2,5 % kvart år i perioden 2023 - 2025.

For å halde oss innanfor måla om gjeldsgrad i langtidsperioden, må vi eventuelt flytte på eller redusere føreslegne investeringar. Eit korrigert netto driftsresultat på 3 % vil gjere det lettare å få råd til å gjennomføre dei fleste investeringane innanfor vedtekne mål på gjeldsgrad.

Det er fleire faktorar som spelar inn på gjeldsgraden, både endring i omsetnad, inflasjon, låneopptak utanom økonomiplan, når ei investering vert gjennomført, ekstraordinær nedbetaling, rekalkulereng av investeringar og evne til å eigenfinansiere mindre investeringar. Truleg blir nokre av investeringane som er kalkulerte attende i tid, meir kostbare.

Gjeldsgraden blir fastsett kvart år ved avslutning av rekneskap og vurdert i arbeidet med økonomiplan, og denne vurderinga må gjerast minst kvart år, i og med at fleire faktorar spelar inn og endrar bildet på gjeldsgrad undervegs.

Likviditet

Gjennom handlingsregelen har kommunestyret lagt til rette for at vi tek vare på oppbygd likviditet.

Kommunen har i fleire år hatt god likviditet gjennom avsett likviditetsreserve. Likviditetsreserven er svært viktig av fleire grunnar;

- Likviditetsreserven kan vere ein buffer til å saldere budsjett på kort sikt, dersom vi får bråe reduserte inntekter eller uføresett kostnadsauke. Vi har dermed evne til å bruke tid på omstilling og tilpassing til endra rammer.
- Vi har midlar til å dekke opp eit eventuelt underskot på rekneskapen.
- Kommunen tåler å ha lite udisponerte fondsmidlar på ubunde kapitalfond og disposisjonsfond.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

- Vi klarer oss utan kostbar kassakreditt, med omsyn til at vi generelt får kostnader før inntekter.

Sett over ei 10 års periode, så vil Skjåk kommune truleg ha ein omsetnad på om lag 2,5 milliardar kroner med dagens kroneverdi og driftsnivå. I eit slik perspektiv utgjer likviditetsreserven godt under 1 % av 10 års omsetnaden, men den er svært viktig med omsyn til å ha evne til å saldere budsjettet på kort sikt og dekke opp eventuelle underskot på rekneskapen. Det er viktig at ein tek vare på, og ikkje byrjar å trekke på likviditetsreserven. Det er svært utfordrande å byggje opp ei ny likviditetsreserve.

Forventa likviditetsreserve er for tida 19,539 millionar kroner inkludert prinsippendingar og utgjer 7,66 % i høve til brutto driftsutgifter. Handlingsregel på 8,33 % utgjer knapt 21,6 millionar kroner, og vi er nær opp til handlingsregelen. Likviditetsreserven er på eit godt nivå, samanlikna med andre kommunar.

Det er ikkje budsjettert med avsetting til likviditetsreserve for å nå målet. Vi har normalt avsett delar av eit eventuelt mindreforbruk for å styrke likviditetsreserven.

Handlingsrom

Budsjett og økonomiplan er sett opp for å ha eit positivt korrigert netto driftsresultat i langtidsperioden, og samtidig halde gjeldsgraden under kontroll. Det er likevel naudsynt å arbeide for å betre korrigert netto driftsresultat til 3 % i høve til omsetnad framover, og for å evne å finansiere investeringar og samtidig halde gjeldsgraden under kontroll. Det blir truleg aktuelt å forskyve nokre investeringar for å halde vedtekne mål om gjeldsgrad.

Tilpassingar og justering av driftsnivået er heile tida naudsynt for sikre godt nok handlingsrom til nye satsingar og riktig driftsnivå i høve til endringar i innbyggjarane sine behov.

Oppgjer av konsesjonskraft kvart år og eventuelt utbytte kan gje noko ekstraintekter når straumprisen er høg over tid. Avvik i ressursbruk i tenestene, endra ressursbehov, endra rentenivå, reguleringspremie pensjon, tilbakeføring frå pensjonskassene, lønsoppgjer, utvikling i kraftinntekter og overføringar frå staten er viktige faktorar for utviklinga i handlingsrommet.

Handlingsrommet er forankra i evne til å tilpasse seg endra behov og vilje til å tenke nytt for å utvikle tenestene. Kommunen har tilfredsstillande handlingsrom, først når vi klarer eit korrigert netto driftsresultat på 3 % av omsetnaden.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Rammebetingelsar

Hovudoversikt

	Rekneskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Driftsinntekter						
1 Rammetilskudd	84 366 827	83 986 000	84 517 000	84 705 000	84 938 000	84 946 000
2 Inntekts- og formuesskatt	50 464 747	51 493 000	55 573 000	55 400 000	55 300 000	55 300 000
3 Eiendomsskatt	17 095 523	16 000 000	16 500 000	17 000 000	17 000 000	17 000 000
4 Andre skatteinntekter	20 035 330	20 150 000	20 150 000	20 150 000	20 150 000	20 150 000
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	12 849 275	4 188 000	4 686 000	4 430 000	4 424 000	4 419 000
6 Overføringer og tilskudd fra andre	40 642 868	43 113 000	43 661 000	42 739 000	42 858 000	42 778 000
7 Brukerbetalingar	9 130 821	9 390 000	9 652 000	9 652 000	9 652 000	9 652 000
8 Salgs- og leieinntekter	19 898 301	20 122 000	20 267 000	20 060 000	20 060 000	20 060 000
9 Sum driftsinntekter	254 483 692	248 442 000	255 006 000	254 136 000	254 382 000	254 305 000
Driftsutgifter						
10 Lønnsutgifter	130 832 106	127 047 000	133 701 000	132 557 000	132 243 000	131 873 000
11 Sosiale utgifter	24 918 349	25 659 000	33 870 000	23 772 000	28 975 000	27 364 000
12 Kjøp av varer og tjenester	58 634 633	59 691 000	61 778 000	61 346 000	61 342 000	61 112 000
13 Overføringer og tilskudd til andre	17 703 798	15 522 000	15 240 000	15 118 000	15 087 000	15 087 000
14 Avskrivningar	14 354 253	14 425 000	14 384 000	15 884 000	16 184 000	17 754 000
15 Sum driftsutgifter	246 443 139	242 344 000	258 973 000	248 677 000	253 831 000	253 190 000
16 Brutto driftsresultat	8 040 553	6 098 000	-3 967 000	5 459 000	551 000	1 115 000
Finanspostar						
17 Renteinntekter	4 594 112	3 979 000	4 960 000	5 667 000	6 694 000	6 683 000
18 Utbytter	846 760	50 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsn	0	0	0	0	0	0
20 Renteutgifter	3 893 405	3 227 000	5 286 000	6 552 000	8 202 000	8 437 000
21 Avdrag på lån	10 444 540	12 019 000	11 982 000	12 157 000	13 906 000	14 492 000
22 Netto finansutgifter	-8 897 073	-11 217 000	-11 308 000	-12 042 000	-14 414 000	-15 246 000
23 Motpost avskrivningar	14 354 253	14 425 000	14 384 000	15 884 000	16 184 000	17 754 000
24 Netto driftsresultat	13 497 733	9 306 000	-891 000	9 301 000	2 321 000	3 623 000
Netto driftsresultat i % av omsetnad	5,3 %	3,7 %	-0,3 %	3,7 %	0,9 %	1,4 %
Netto premieavvik pensjon	1 911 143	-8 130 000	4 938 000	-5 058 000	223 000	-1 109 000
Korrigert netto driftsresultat for premieavvi	15 408 876	1 176 000	4 047 000	4 243 000	2 544 000	2 514 000
Korr. netto driftsres. i % av omsetnad	6,1 %	0,5 %	1,6 %	1,7 %	1,0 %	1,0 %
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
25 Overføring til investering	-8 306 262	-16 765 000	-4 640 000	-4 600 000	-3 136 000	-2 296 000
26 Netto avsetningar til eller bruk av bundr	1 300 586	-7 550 000	5 832 000	-4 164 000	1 117 000	-215 000
27 Netto avsetningar til eller bruk av dispo	-17 619 510	15 009 000	-301 000	-537 000	-302 000	-1 112 000
28 Bruk av tidlige års mindreforbruk	11 127 454	0	0	0	0	0
28 Dekning av tidlige års merforbruk	0	0	0	0	0	0
29 Sum disponeringar eller dekning av nett	-13 497 733	-9 306 000	891 000	-9 301 000	-2 321 000	-3 623 000
30 Fremført til inndecking i senere år (merl)	0	0	0	0	0	0

Korrigert netto driftsresultat er budsjettert til 1,6%, som utgjør vel 4 millionar kroner. Målet på korrigert netto driftsresultat er tidlegare sett til 1,5 %. I planperioden 2023 – 2025 ligg korrigert netto driftsresultat lågare enn premissane for budsjettert resultat, som er omtala i kommunestyresak 51 i 2019. Det må arbeidast vidare med tilpassingar for å nå eit korrigert netto driftsresultat på 3 % av omsetnaden i 2025.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Det er ikkje lagt inn bruk av fond for å balansere budsjettet, men det er lagt inn bruk av flyktningmidlar for at prosjekt 900 skal balansere. Tilgang og avgang næringsmidlar er budsjettert i balanse isolert sett. Brukar vi mindre på nærings saker enn budsjettert, så blir dette avsett til grunnfond. Dersom vi brukar meir, så må vi trekke på grunnfondet.

Nivået på pensjonsutgifter er relativt lågt i 2022 og forventast å stige litt i 2023. På pensjon må vi bruke like formlar på sosiale kostnader alle 4 år av systemtekniske årsaker. Over tid varierer tilbakeføring frå KLP pensjonsfond, men har vore mellom 2,2 og 3,7 millionar kroner dei siste åra. Kommunen har budsjettert med 2,3 millionar kroner. KLP stipulerer ei garantert tilbakeføring etter eit «worst case scenario» og kommunen vil få minimum om lag 1 million kroner. Skjåk kommune har premiefond som kan nyttast ved høg reguleringspremie eller svikt i avkastning.

Det er budsjettert med auka ressursbruk på fleire område blant anna løn legetenester, barnevern, ressursar i barnehage, stilling som jobbspesialist, regional innkjøpsfunksjon og stilling som skal arbeide med GDPR, beredskap og internkontroll. For å dekke inn nye kostnader er budsjetterte inntekter auka blant anna på konsesjonskraft, utbytte og refusjon frå Helfo på legetenester. Etter arbeid med ny turnus på institusjon, så er det førebels konstatert at vi har fått ut effekt, men mindre enn vi tidlegare har lagt til grunn.

Rammer

Rammene til tenestene går fram av tabell;

	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2021	Rekneskap 2020
100 KOMMUNEDIREKTØR	7 812 000	7 812 000	7 812 000	7 812 000	8 563 000	7 583 874
103 PERSONAL OG ORGANISASJONSUTVIK	2 613 000	2 613 000	2 613 000	2 613 000	2 661 000	1 990 056
104 ØKONOMI	3 634 000	3 457 000	3 457 000	3 457 000	3 800 000	3 089 532
200 OPPVEKST OG UTDANNING	16 269 000	16 188 000	16 188 000	16 188 000	15 717 000	13 992 498
201 FLYKTNINGAR	1 175 000	512 000	441 000	441 000	1 550 000	2 162 649
211 DØNFOSS BARNEHAGE	4 288 000	4 288 000	4 288 000	4 288 000	4 089 000	4 120 289
212 HOLEMORK BARNEHAGE	0	0	0	0	2 973 000	3 278 849
213 BISMO BARNEHAGE	8 136 000	8 023 000	8 023 000	8 023 000	5 830 000	4 941 109
220 SKJÅK BARNE OG UNGDOMSKULE	23 213 000	22 921 000	22 722 000	22 385 000	23 782 000	21 775 895
240 KULTURSKULE	1 816 000	1 816 000	1 816 000	1 816 000	1 739 000	1 703 482
300 HELSE OG OMSORG	3 091 000	3 091 000	3 091 000	3 091 000	3 241 000	3 376 948
310 PLEIE OG OMSORG INSTITUSJON	31 937 000	32 853 000	32 853 000	32 853 000	20 818 000	20 379 986
320 PLEIE OG OMSORG PRAKTISK BISTAND	13 403 000	13 291 000	13 045 000	13 026 000	26 025 000	26 142 016
330 HELSETASJON	2 667 000	2 667 000	2 667 000	2 667 000	2 864 000	2 491 722
331 NAV	2 822 000	2 802 000	2 772 000	2 772 000	2 445 000	2 125 960
332 BARNEVERN	3 274 000	3 274 000	3 274 000	3 274 000	2 578 000	2 406 986
350 HELSETENESTER	11 760 000	11 760 000	11 760 000	11 760 000	12 331 000	10 965 002
400 MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING	9 111 000	9 576 000	9 576 000	9 576 000	7 032 000	5 700 671
410 KULTUR	1 536 000	1 536 000	1 536 000	1 536 000	1 517 000	1 385 891
420 TEKNISK VAR	4 648 000	4 448 000	4 748 000	4 748 000	3 940 000	4 441 100
430 TEKNISK DRIFT	23 934 000	24 934 000	24 934 000	26 274 000	23 977 000	23 149 883
450 LANDBRUK OG NÆRING	146 000	146 000	146 000	146 000	156 000	166 775
600 FINANS OG OVERFØRINGAR	-177 285 000	-178 008 000	-177 762 000	-178 746 000	-177 628 000	-167 371 173
TOTALT	0	0	0	0	0	0

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

- Heimehjelp og heimetenester er flytt frå ansvar 320 til ansvar 310.
- Holemork barnehage ligg som eiga avdeling under Bismo barnehage.
- Ressursauke på enkelte ansvarsområde er kort omtala over og meir fullstendig under kommunalsjefane sine område.
- Flyktningbudsjettet blir gradvis redusert både når det gjeld inntekter og utgifter.
- Budsjettet på Teknisk aukar over tid på grunn av auka avskrivningar.
- Landbruk og næring er finansiert frå næringsfondet.

Løn og pensjon

Budsjett for løn og pensjon;

	Rekneskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
10 Lønnsutgifter	130 832 106	127 047 000	133 701 000	132 557 000	132 243 000	131 873 000
11 Sosiale utgifter	24 918 349	25 659 000	33 870 000	23 772 000	28 975 000	27 364 000

Lønskostnaden vil auke i 2022 sett i høve til 2021, jamfør ressursauke som er omtala under kommunalsjefområda. Løn til fysioterapitenesta er trekt ut og ligg no som refusjonspost til Lom.

Pensjonskostnadane kan variere svært mykje med den årlege reguleringspremien, noko som kom til uttrykk med svært låge kostnader i 2020 og svært høge kostnader i 2021. I 2022 er det forventa relativt låg reguleringpremie. Pensjonskostnadene er i tabellen over er forholdsvis like kvart år, og det er fyrst og fremst teknisk premieavvik som varierer.

Premieavviket¹ medfører ikkje kontanttransaksjonar, men må førast slik myndighetene har bestemt. Premieavvik blir inntektsført, avsett og ført motsett veg neste år. Føringane går i 0 over 2 år, men påverkar netto driftsresultat det einskilde år. Premieavviket påverkar dei sosiale kostnadene og netto driftsresultat, men blir utjamna mot fondsføring, slik at dei normalt ikkje påverkar budsjettbalansen.

¹ Premieavvik er teknisk føring av differansen mellom innbetalt premie med frådrag for berekna pensjonskostnad i pensjonskassene og går i 0 over 2 år.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kraftinntekter

Skjåk kommune får årlege kraftinntekter som styrkar driftsnivået og gjev fast innkøst på næringsfondet.

Oppstilling av kraftinntektene er som fylgjer;

	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2021
KONSEJONSAVGIFT	-8 150 000	-8 150 000	-8 150 000	-8 150 000	-8 150 000
KOMPENSASJON FOR OVERFØRTE KRAFTRETT	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-6 000 000	-9 000 000
EIGEDOMSSKATT	-16 500 000	-17 000 000	-17 000 000	-17 000 000	-16 000 000
NATURRESSURSSKATT	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000	-12 000 000
RENTER AVTALEKRAFT SKJÅK ENERGI	-2 890 000	-3 040 000	-3 818 000	-3 766 000	-2 640 000
UTBYTTE FRÅ SELSKAP	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-50 000
AVDRAG PÅ ANDRE UTLÅN	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Sum	-48 540 000	-49 190 000	-49 968 000	-49 916 000	-49 840 000

- Skjåk kommune betaler avdrag og renter på lån knytt 7 % eigardel som kjem til frådrag.
- På konsesjonskraft får vi høge inntekter i 2021, medan dei var svært låge i 2020.
- Inntekter frå naturressursskatt, art 1878, medfører at rammeoverføringane blir redusert gjennom inntektsutjamninga.
- Kommunen har ikkje motteke eigedomskattelister på kraftanlegg og inntektsanslag er usikkert.
- Budsjettet på konsesjonskraft er auka i 2021 frå 4,8 til 9 millionar kroner, for å dekke høg reguleringspremie.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Investeringar

Samleoversikt

Investeringer bruttokostnader	Nr	Ans	Ten	Pro	2022	2023	2024	2025
Regiondata	1	150	1205	115	330 000	350 000	350 000	350 000
Velferdsteknologi	2	310	2531	518	200 000	200 000	200 000	200 000
Bilpark	3	320	2543	298	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Flaumsikring eigendel Bismo	4	400	3609	850	16 700 000			
Gateljos utskifting	5	420	3333	228	100 000			
Dønfoss, utbetring av vasskjelde grunna kvalitet	6	420	3403	292	1 200 000	4 900 000		
Grotli hytteområder vassverk	7	420	3406	461	3 900 000			
Bismo leidningsnett, reint vatn	8	420	3451	413		1 500 000		
Lekasje søkeutsyr	9	420	3451	516		200 000		
Aurmo leidningsnett, reint vatn	10	420	3452	414			1 000 000	
Bismo renseanlegg, ny slamkcontainer	11	420	3501	433	230 000			
Dønfoss renseanlegg	12	420	3503	292	600 000	1 100 000		
Marlo Renseanl Prosjektering pga utbygging	13	420	3505	289		500 000	3 000 000	
Utstyr for TV inspeksjon av røyr	14	420	3531	216		120 000		
Bismo Leidningsnett, avløp	15	420	3531	413		1 500 000		
Aurmo Leidningsnett, avløp	16	420	3532	414			1 000 000	
Dønfoss avløpsnett	17	420	3533	292		600 000		
Kommunehuset tilpassing kontorfasiliteter	18	430	1300	283	2 300 000			
Minigraver med tilhenger	19	430	1902	208			420 000	
Skjåk barnehage	20	430	2210	778			45 000 000	
Dønfoss, klatrestativ	21	430	2211	430				120 000
Formingsavdeling skulen, ombygging utstyr	22	430	2220	288				500 000
Sentrumsplan	23	430	3350	411	500 000			
Skjåkhallen	24	430	3810	420			14 000 000	32 000 000
Eigenkapitalinnskott KLP	25	600	1720	615	800 000	800 000	800 000	800 000
Avdragsutgifter startlån	26	600	2833	601	1 500 000	1 550 000	1 600 000	1 650 000
Sum totalt					29 360 000	14 320 000	68 370 000	36 620 000
Sum samla alle 4 år								148 670 000

Merknader;

- Skjåkhallen og barnehage må kalkulerast på nytt, og truleg blir investeringskostnadene vesentleg høgare.
- Investeringar kan måtte skuvast fram i tid på grunn av målsetting om maksimal gjeldsgrad.
- Budsjettføresetnadar knytt til gjennomføring av mindre investeringar inneber at kommunen må nå vedteken handlingsregel, slik at korrigert netto driftsresultat når minimum 3 % av omsetnaden.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Balansepostar

Eigedomar og anlegg

Skjåk kommune har over tid bygd nye og teke godt vare på sine anlegg. Kommunen har ei stor og funksjonell bygningsmasse, langt betre enn kommunar som er vesentleg større enn oss. Dei siste åra har det vore gjennomført fleire store investeringar, som har auka kvalitet på bygningsmassen.

Skjåkhallen og ny barnhage er dei store løft på investeringar framover, men det også behov for mange opprustingar innanfor vatn og avløp. Tidspunkt for gjennomføring av trinn 2 og 3 på Skjåkhallen og barnehage må vurderast i lys av utvikling i gjeldsgrad.

Fond

Fondsituasjon ved utgangen av oktober 2021 for udisponert kapital;

- Det står att litt over 1,4 millionar kroner på udisponert næringsfond, i tillegg til vel 4 millionar kroner på grunnfond. Kommunen får tilført vel 8,1 millionar kroner rett før nyttår.
- Disposisjonsfondet har ein udisponert kapital på vel 800.000 ved utgangen av oktober.
- På ubunde investeringsfond står det att knapt 1,8 millionar kroner, som er føreslege brukt i økonomiplan på mindre investeringar. Det er naudsynt å tilføre fondet midlar, for å dekke alle investeringsbehov i langtidsperioden, eventuelt dersom vi får overskot på rekneskapen.

Det blir lagt fram full oversikt over fonda både samla og på detaljert nivå, når rekneskapen for 2021 blir lagt fram.

Arbeidskapital

Arbeidskapitalen omfattar omløpsmidlar som bankinnskot, fordringar og premieavvik, med frådrag for kortsiktig gjeld og ubrukte lånemidlar. Dette tilsvarar likviditetsreserve, fond og siste års resultat.

Kommunen sin arbeidskapital har utvikla seg slik dei siste 5 åra;

Kortsiktig eigenkapital - arbeidskapital	2020	2019	2018	2017	2016
Omløpsmidler	134 663 488	131 103 361	122 465 033	125 421 303	125 361 537
Kortsiktig gjeld	-32 535 550	-36 105 535	-33 936 481	-41 011 097	-36 116 558
Ubrukte lånemidlar	-6 433 771	-9 447 457	-19 795 938	-15 854 918	-20 341 717
Arbeidskapital aktiva	95 694 167	85 550 369	68 732 613	68 555 288	68 903 262
Likviditetsreserve	-19 539 000	-18 139 000	-17 439 000	-16 939 000	-16 139 000
Fondsmidlar	-76 155 167	-56 283 914	-48 174 041	-49 256 645	-47 177 925
Rekneskapsmessig overskot/ underskot		-11 127 454	-3 119 572	-2 359 642	-5 586 336
Disponible midlar passiva	-95 694 167	-85 550 369	-68 732 613	-68 555 288	-68 903 261

Skjåk kommune har hatt god arbeidskapital over tid, blant anna på grunn av høg likviditetsreserve. Arbeidskapitalen har styrka seg dei to siste åra, mest på grunn av gode resultat. Arbeidskapitalen forventast å variere med resultatet og kor mykje kommunen får avsett til fond i langtidsperioden. Står det mykje midlar på fond blir kapitalen i neste omgang brukt til mindre investeringar eller andre tiltak, som igjen reduserer arbeidskapitalen. Det blir ny oppdatering for 2021 når rekneskapen blir avlagt.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Framtidsutsikter økonomi

Skjåk kommune er på mange måtar godt budd på framtida med gode anlegg, høge kraftinntekter og høgt driftsnivå på tenestene.

Det er viktig at vi arbeider for å betre korrigert netto driftsresultat til 3 % av omsetnaden, slik at vi betrar investeringsevne. Til tross for driftstilpassingar, så har vi høgt nivå på tenestene. Kraftinntektene vil variere, men over tid vil kommunen truleg få gode inntekter frå konsesjonskraft og eigedomsskatt. Stabile konsesjonsavgifter sikrar årleg tilgang til midlar på næringsfondet.

Utfordringane framover er knytt til å gjennomføre driftstilpassingar etter endring i innbyggjarane sine behov. Vi skal ha gode tenester med høgt nivå i Skjåk, men samtidig må vi arbeide for effektiv og fornuftig ressursbruk til kvar tid. Det er naudsynt med god planlegging for å betre korrigert netto driftsresultat og halde gjelda på eit nivå som samsvarer med handlingsregelen.

Det er behov for å oppgradere Skjåkhallen og ynskje om ny barnehage. Vi må til kvar tid vurdere når vi har økonomi til å bygge og oppgradere nye anlegg.

Vi dempar utfordringane framover, dersom vi kontinuerleg klarer å tilpasse eit fornuftig driftsnivå etter innbyggjarane sine behov. Tenestene er i kontinuerleg endring, og det er derfor heile tida naudsynt og arbeide med effektivisering, utvikling og tilpassing.

Det er viktig at kommunen fylgjer handlingsreglane, da disse fastset lånegjelda på eit høgt nivå og netto driftsresultat korrigert for premieavvik på eit lågt nivå.

Skjåk kommune har jamt over høgt nivå på sine anlegg og økonomiske buffer i form av likviditetsreserve, premiefond og kraftfond, og har slikt sett i sterk økonomisk stilling.

Medarbeidarar

Hovudmålsettingar

Personalet er kommunen sin viktigaste ressurs. Målet for personalpolitikken er å rekruttere, halde på og vidareutvikle arbeidstakarane. Dette for at kommunen som organisasjon skal drivast på ein effektiv måte, og gje best mogleg tenestetilbod til kommunen sine innbyggjarar.

Personalpolitikken skal leggest opp med sikte på høg grad av trivsel for å oppnå optimal utnytting av personalressursane.

Kommunen sine medarbeidarar skal vere løysingsorienterte. Leiarane skal oppmuntre til sjølvstende og i stor grad delegere mynde. Leiinga skal og oppmuntre til nytenking og toleranse.

Kommunen har vedteke etiske retningslinjer som skal bidra til bevisstgjerjing av medarbeidarar og politikarar som utfører arbeid eller oppdrag for kommunen. Våre haldningar og haldningar påverkar den tilliten som innbyggjarane skal ha til kommunen, og vi har alle eit personleg ansvar for korleis vi oppfører oss. Ein open kultur for å samtale om etiske spørsmål og dilemma er nødvendig for å utvikle eit godt etisk og fagleg skjønn.

Arbeidstid og heiltidskultur

Omgrepet «ufrivillig deltid» har den seinare tida endra ordlyd til «heiltidskultur». I det ligg ein intensjon om at det er heiltid som skal vera utgangspunktet og norma – deltid er unnataket. I gjeldande hovudtariffavtale er dette nedfelt i kapittel 1. Skjåk kommune har dei siste åra arbeidd aktivt i lag med dei tillitsvalde for å redusere ufrivillig deltid og etablere ein heiltidskultur. Heiltid er også ei satsing gjennom arbeidet med plan for arbeidsgjevarpolitikk og –strategi.

Ved tilsetting i nye stillingar ser arbeidsgjevar i lag med dei tillitsvalde om det kan vere fortrinnsberettiga i forhold til reglane i Arbeidsmiljølova. Som det går fram av lova i § 14-3 har deltidstilsette fortrinnsrett til utvida stilling framfor at arbeidsgjevar forttek ny tilsetting. Deltidstilsette som siste 12 månader jamleg har arbeidd utover avtalt arbeidstid kan også ha rett på utvida stilling.

Det vert ved alle utlysingar av ledige stillingar vurdert korleis ein kan få til størst mogleg stillingsstorleik, m.a. ved å slå saman fleire mindre stillingar. Deltidsstillingar er ikkje gunstig for korkje drifta, brukarane, arbeidsgjevar eller arbeidstakar.

Covid-19-pandemien

2021 var eit spesielt år der Covid-19-pandemien har prega alle. Leiinga har brukt mykje tid på å finne gode løysingar for innbyggjarane som nyttar tenestene våre, og for dei tilsette. Dei tilsette har vore aktive i å finne ulike løysingar.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Fleire tilsette har i periodar jobba på heimekontor, og vi har i stor grad gjennomført møte og ulike samlingar digitalt. Dette har i det store og heile gått greitt, og kommunen har nyttige erfaringar som vi tek med vidare i åra som kjem.

Tida framover er spennande, og truleg vil pandemien også prege organisasjonen i 2022. Kommunen har fleire mindre tenesteområde, og det er sårbart dersom fleire blir sjuke samstundes. Det er viktig å ha gode planar for beredskap og fokus på smittevern. Erfaring etter smitteutbrot på Skjåkheimen hausten 2021 syner at det fort blir ressurskrevjande om vi får mange smitta samstundes. Om fleire vert smitta blir det fort utgifter knytt til overtid og ekstra bemanning, i tillegg til utgifter til smittevernutstyr og testmateriell. Erfaring frå pandemien tilseier at vi må ta høgde for at vi kan få uførutsette utgifter knytt til smitteutbrot i 2022.

Fråvær

Skjåk kommune er ei IA-kommune som jobbar målretta for å redusere sjukefråvær blant sine tilsette og styrke arbeidet med tilrettelegging, både for å unngå sjukemeldingar, og for å lette attendeføring av sjukemeldte til jobb. I dette arbeidet er relasjonen mellom den enkelte arbeidstakar og næraste leiar særskild viktig. Samarbeid og samhandling med fastlege, NAV og bedriftshelseteneste er også viktig i dette arbeidet.

Skjåk kommune har hatt eit varierende sjukefråvær dei siste åra. Det er til dels store variasjonar mellom ulike tenesteområde. 2020 var sjukefråværet samanlikna høgt med dei siste åra. I 2021 har vi hatt eit synkende fråvær, men likevel høgare enn før pandemien. Oversikt hausten 2021 syner at fråværet hittil dette året ligg på rundt 8,3%. Under er ei oversikt over fråvær dei siste fem år.

2020	2019	2018	2017	2016
10,2%	6,1%	6,2%	6,2%	7,9%

Forsking viser at det ikkje er enkle faktorar som forklarar sjukefråvær. Dette er eit samspel mellom arbeidstakar, leiar, lege og NAV, og det vil kunne vere både private og arbeidsplassrelaterte grunngevingar. Likevel vil sjukefråvær koste samfunnet og arbeidsplassen store summar kvart år, i tillegg til at det er ei bær for den enkelte sjukmeldte. Det er viktig å presisere at folk må kunne vere sjuke og få ei adekvat medisinsk behandling, og at dei er sjukmeldte som ein del av det.

Generelt kan vi seie at korttidsfråværet i Skjåk er ganske lågt, det er langstidsfråværet som dreg opp statistikken mest.

2020 og 2021 har vore eit spesielle år med tanke på pandemi, og dette har nok innverknad på auke i sjukefråværet.

Kompetanseutvikling og rekruttering

Skjåk kommune arbeider med kompetanseplanlegging i forhold til kompetansebehovet i tenestene og behovet for kompetanseutvikling/rekruttering på stutt og lengre sikt. Rekruttering og kompetansetiltak blir

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

ofte lite målretta og tilfeldig, dersom ein ikkje vurderer dette systematisk ut frå oppgåver og behov for kompetanse i tenestene. Administrasjon og leiarar i kommunen har difor fokus på tiltak både på stutt og lengre sikt. Kompetanseutval med administrasjon og hovudtillitsvalde handsamar søknadar frå tilsette som søker om støtte til utdanning. Ein del utdanningar på ulike område, (gjeld til dømes kompetanse for kvalitet for lærarar), har eigne reglar for ekstern finansiering.

I ein del tilfelle er det aktuelt å leggje til rette for intern kompetanseheving innan, eller på tvers av, tenesteområda. Samarbeid på tvers av kommunegrensar kan også leggje til rette for kompetanseutvikling innan enkelte område. Den digitale utviklinga gjer at det etter kvart er enklare å fylgje opplæring og undervisning over nettet. Dette er ofte rimelegare og krev mindre reising enn tradisjonelle opplegg. E-læring gjev nye moglegheiter for kompetanseheving innan mange felt. Vi har fått mange nyttige erfaringar gjennom pandemien. Vi har vorte flinkare til å nytte digitale løysingar, og dette er noko vi vil ha med oss også i kompetanseplanlegging framover.

I 2020 var det ein nedgang blant tilsette som har delteke på utdanning, men hausten 2021 ser vi ei auke. Vi har nå tilsette frå ulike tenesteområde som deltek på etter- og vidareutdanning. Fleire av desse har fått støtte frå kommunen til utdanning.

Lærlingar

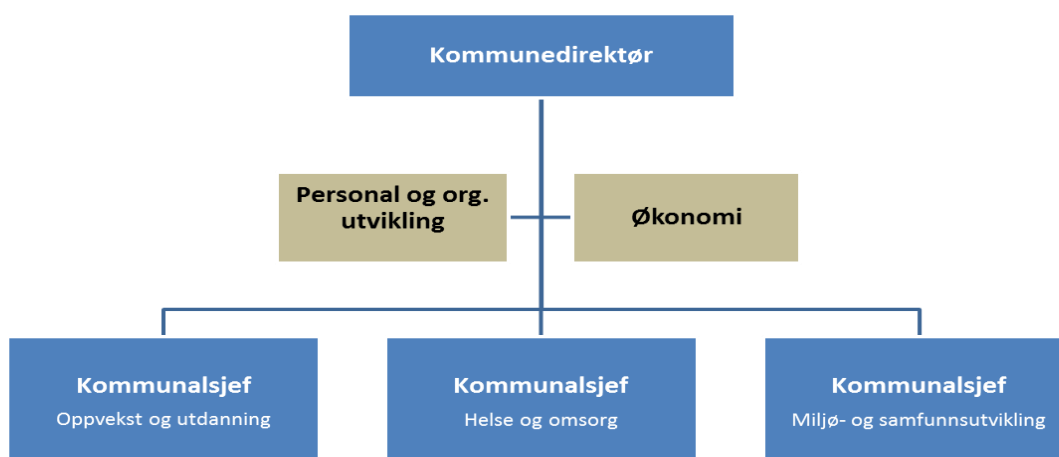
Tilrettelegging av tilbod til lærlingar, og tilrettelegging for å ta imot lærlingar er viktig. Det er mange grunnar for å ta imot lærlingar. Dette er viktig i rekrutteringssamanheng, og kommunen har eit samfunnsansvar for å legge til rette for at ungdom har skuletilbod og kan få fagbrev. Det å ta inn lærlingar er med på å stimulere til kvalitetsutvikling av tenestene våre, og lærlingane er ein viktig ressurs som medarbeidarar i kommunen.

Ved å leggje til rette med gode læreplassar i kommunen vil dette vere ein del av omdømmebygging for Skjåk kommune. Ved utgangen av september 2021 har vi 7 lærlingar. Dette er fordelt på 4 ulike fag. 2 på IKT-servicefag, 1 barne -og ungdomsarbeidar og 3 helsefagarbeidarar og 1 institusjonskokk. Skjåk kommune er godkjent lærebedrift i totalt 6 fag, dette er barne- og ungdomsarbeidar, helsefagarbeidar, kontor- og administrasjonsfag, IKT-servicefag, institusjonskokk og dataelektronikkfaget. Vi har ein intensjon om å ta inn totalt 4 nye lærlingar kvart år i økonomiplanperioden, og desse skal vere fordelt på ulike fag.

Presentasjon av hovudområde

Overordna organisasjonskart

Kommunedirektøren, leiar for personal- og organisasjonsutvikling, økonomisjefen og kommunalsjefane utgjer kommunen si øvste administrative leiing, som har eit totalansvar for heile organisasjonen. Kommunalsjefane har kommunedirektøren sine fullmakter innan sitt tenesteområde.

Personal og organisasjonsutvikling

Under området personal- og organisasjonsutvikling er det ein personalkonsulent i full stilling, i tillegg er lærlingane under dette området. Personal- og organisasjonsutvikling vert i mange samanhengar også omtala som HR-området. HR står for Human Resources, eller menneskelege ressursar – «humankapitalen». Vi kan seie at dette er alle aktivitetar som omhandlar planlegging, anskaffing, utvikling og «avvikling» av alle menneskelege ressursar i organisasjonar. Om HR-prosessane vert utført rett og effektivt vil det medverke til utvikling og vekst. Med tydelege og definerte mål, roller og prosedyrar, og oppfølging av desse, aukar sannsynet for at tilsette er engasjerte og leverer optimalt i samsvar med verksemda sine mål.

Arbeidsgjevaransvaret er delegert i lina frå kommunedirektøren til kommunalsjefar og tenesteleiarar («dei utøver kommunedirektørfunksjonen på sine område»), medan personalkonsulent er støttefunksjon for desse. Personalkonsulent skal kvalitetssikre at leiarar i lina handterer arbeidsgjevaransvaret i tråd med lov- og avtaleverk og kommunestyrevedtak.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Tenesteområde Oppvekst og utdanning

Ansvarsområde

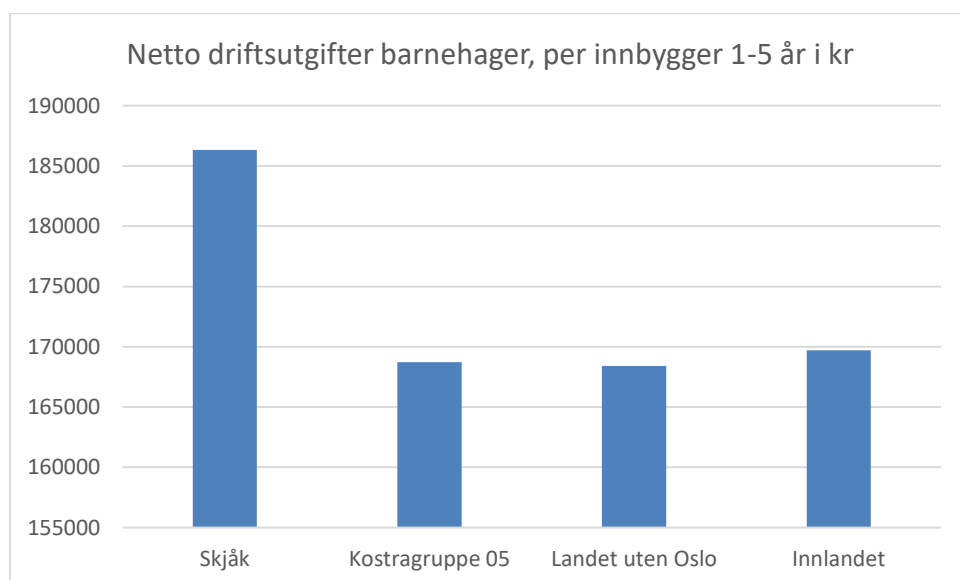

Oppvekst og utdanning omfattar barnehagane, Skjåk barne- og ungdomsskule, Lom og Skjåk kulturskule, Skjåk folkebibliotek, It-samarbeidet Lom og Skjåk, Flyktingtenesta med voksenopplæringa og servicetorget.

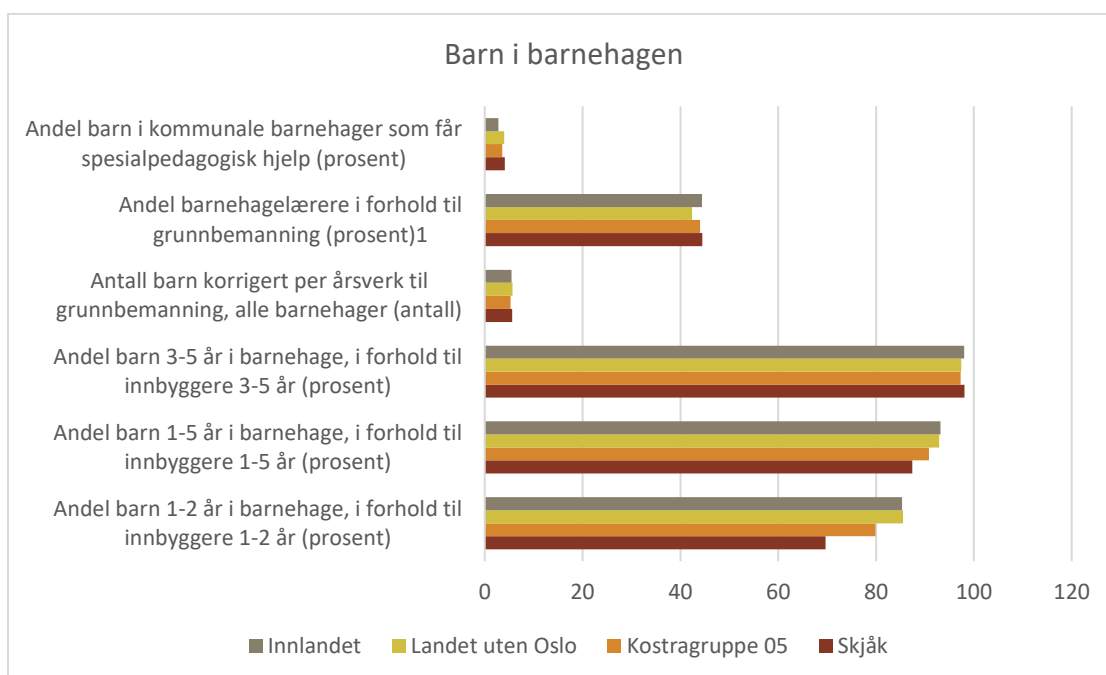
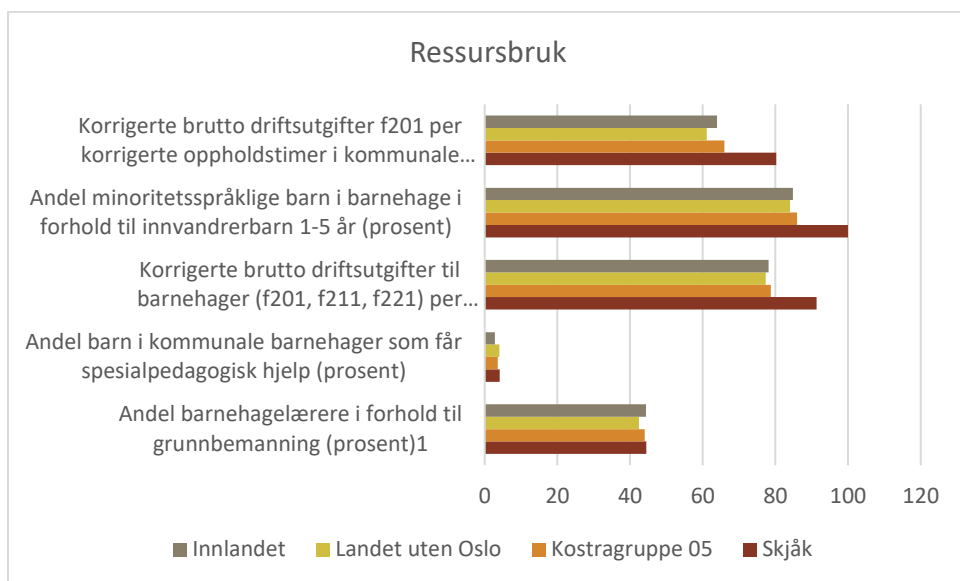
I tillegg deltek kommunen i regionalt samarbeid om PPT (Pedagogisk psykologisk teneste), der Sel kommune er vertskommune.

KOSTRA

Barnehage

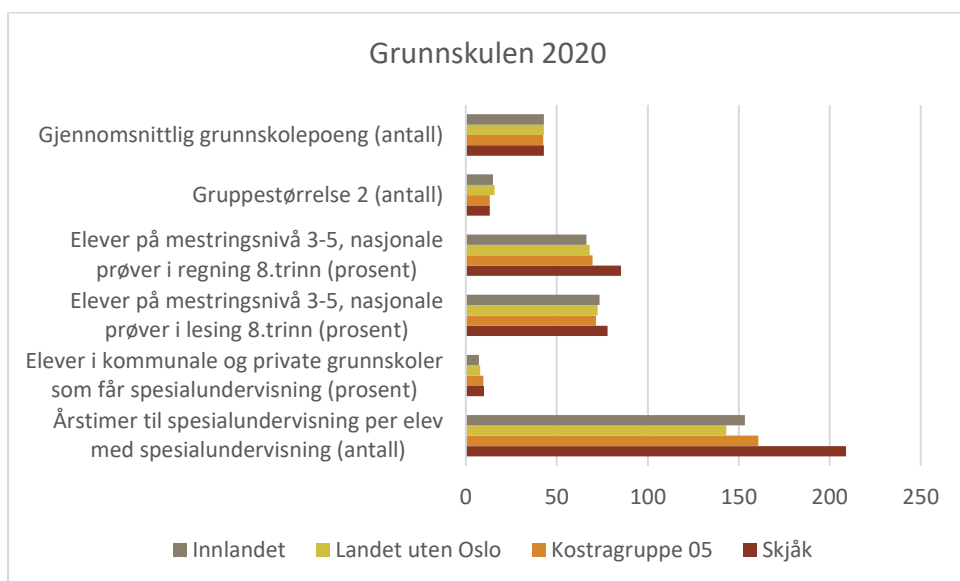
Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Skjåk brukar meir ressursar pr. barn i barnehagen enn dei kommunane vi blir samanlikna med. Vi ligg tett oppunder dei vi samanliknar oss med når det gjeld bemanning, - barn pr vaksen i barnehagen. Men kostnaden pr oppholdstime er likevel høg. Dette har nok mellom anna samanheng med ein barnehagestruktur med små barnehagar. Vi ser og at det er ein mindre del av ungane i Skjåk som er i barnehagen. Dette gjeld fyrst og fremst dei yngste ungane. Barn frå 1-3 år.

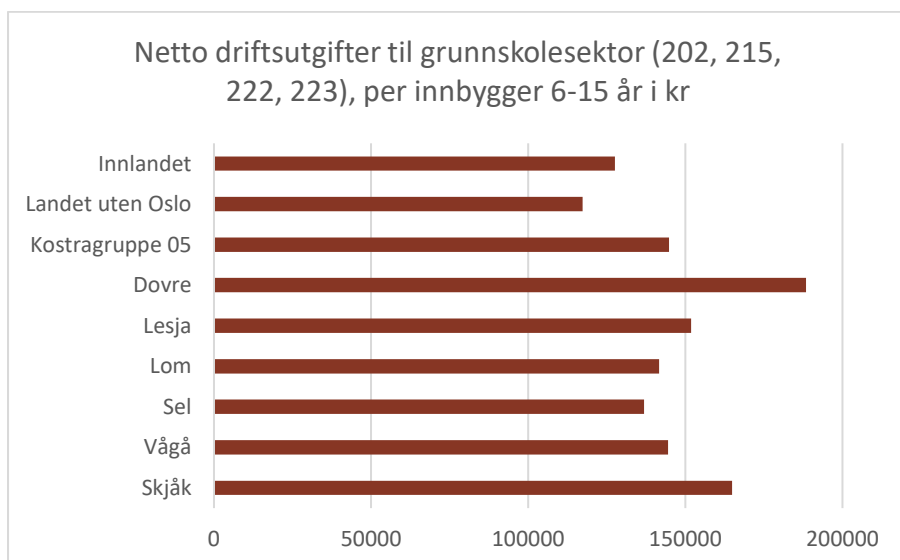
Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Grunnskule

Tabellen viser resultat frå grunnskulen ut frå nasjonale prøver i 8. klasse (fullført barnesteg), og grunnskulepoeng (etter 10. klasse). Her ligg resultatata frå Skjåk på eller over dei kommunane vi blir samanlikna med. Tabellen viser og at gruppestørleiken (elevtal pr lærar) er jamt med kommunegruppa, og at andelen elevar som får spesialundervisning (samla for skulen) er på same nivå som kommunegruppa. Samtidig ser vi at dei elevane som får spesialundervisning får fleire timar enn dei vi blir samanlikna med.

Driftsutgifter pr elev:

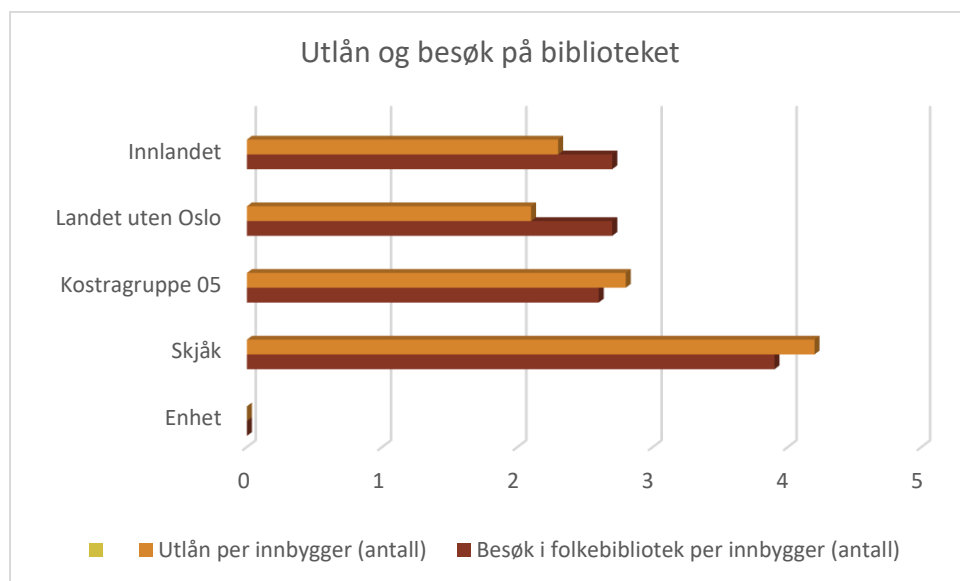
Tabellen viser netto driftsutgifter knytt til grunnskuleopplæring i Skjåk samanlikna med gjennomsnitt for andre grupper, og kommunar i regionen. Tabellen viser at driftskostnadane i Skjåk er høgare enn fleire av dei vi blir samanlikna med.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

12283: Netto driftsutgifter i grunnskolesektoren, etter region, funksjon, statistikkvariabel og år							
		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)					
		2015	2016	2017	2018	2019	2020
3433 Skjåk	202 Grunnskole	117 142	135 090	136 399	137 200	137 102	124 385
EKG05 KOSTRA-gruppe 5	202 Grunnskole	111 050	113 932	119 501	127 555	125 414	113 759
Meir i Skjåk		5,5 %	18,6 %	14,1 %	7,6 %	9,3 %	9,3 %
EKG03 KOSTRA-gruppe 3	202 Grunnskole	103 559	105 998	108 839	112 813	124 981	118 973
Meir i Skjåk		13,1 %	27,4 %	25,3 %	21,6 %	9,7 %	4,5 %

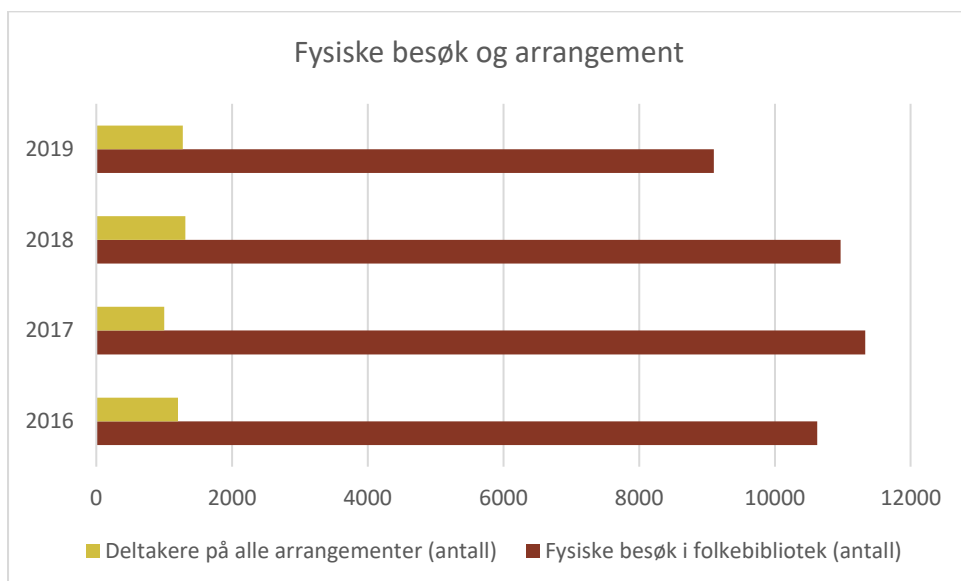
Tabellen viser brutto driftsutgifter til grunnskuleopplæring i Skjåk pr elev samanlikna med gjennomsnitt for andre grupper. Tidlegare var Skjåk samanlikna med Kostra-gruppe 3. Frå 2020 er vi samanlikna med Kostra-gruppe 5.

Bibliotek

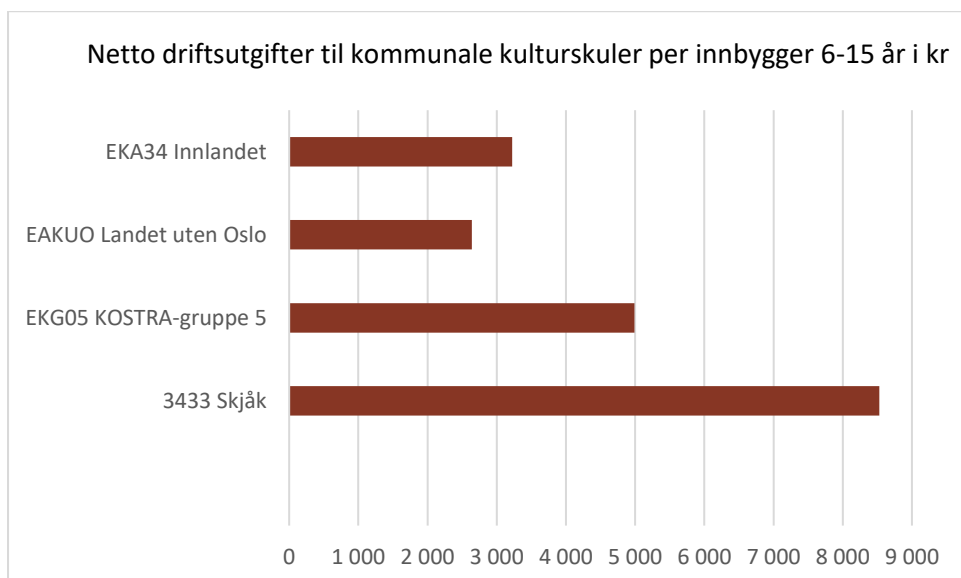
Biblioteket har mykje utlån og besøk samanlikna med dei biblioteka vi blir samanlikna med.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

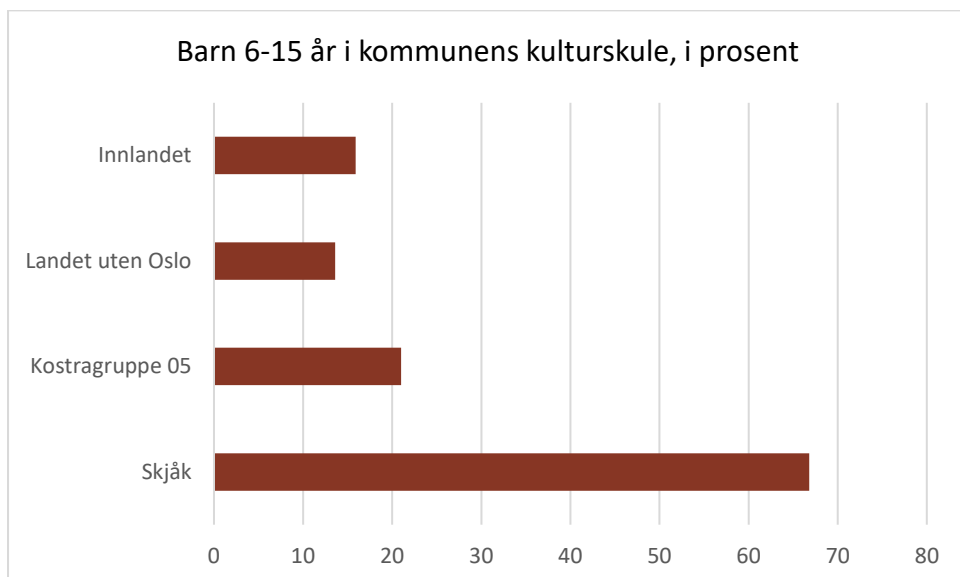
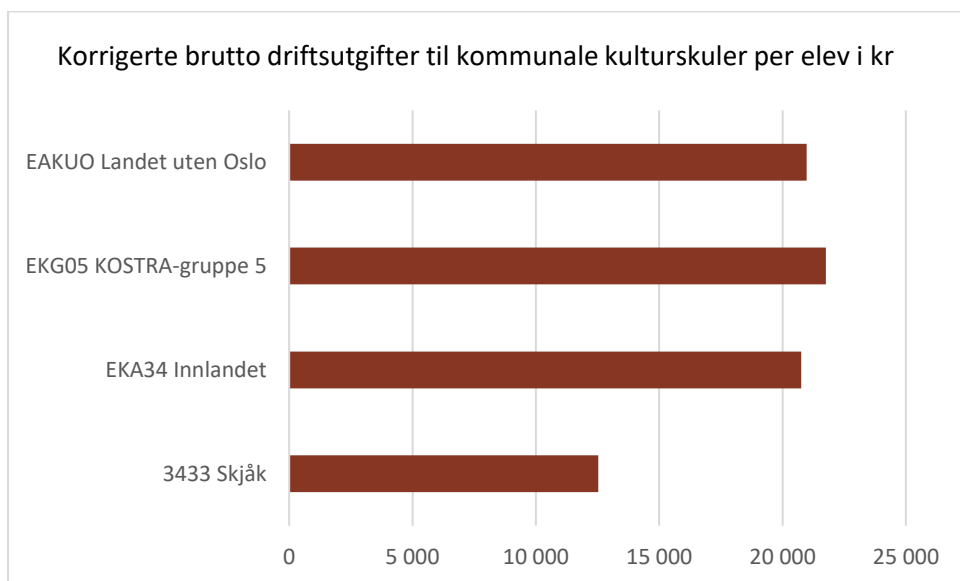

Tabellen viser tal på arrangement og deltaking. I 2020 sette pandemien stopp for gjennomføring av arrangement.

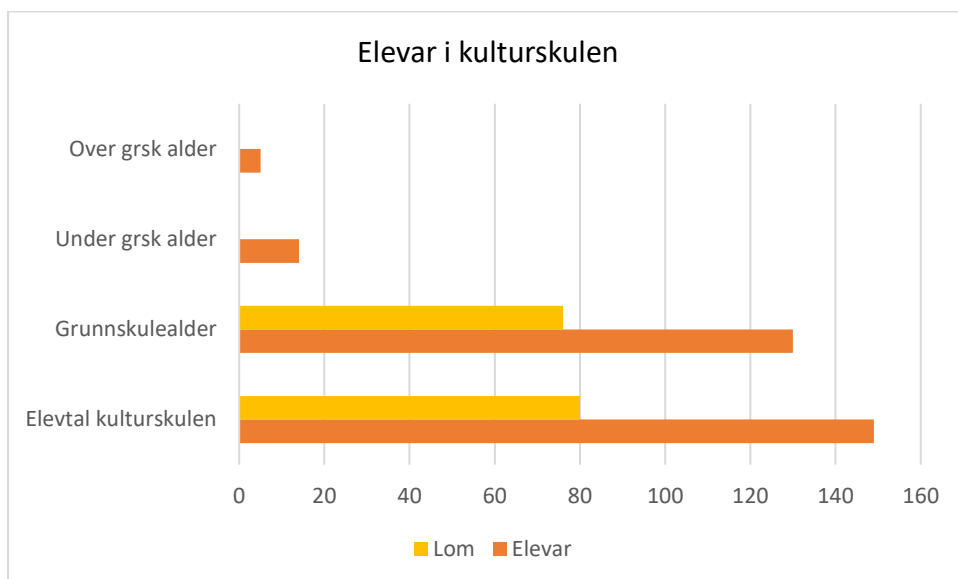
Kulturskule

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Tabellane over viser at Skjåk bruker mykje ressursar på kulturskulen. Samtidig er elevkostnadane pr elev låge. Dette viser at kulturskulen blir mykje brukt.

Lom og Skjåk kulturskule sine elevar fordelar seg nokså jamt mellom kommunane.

Barnehage

Skjåk kommune har to kommunale barnehagar: Dønfoss naturbarnehage og Bismo barnehage med Holemork barnehage som ei eiga avdeling. Den private familiebarnehagen Furuly familiebarnehage er ikkje i drift hausten 2021.

Barnehageåret 2019 – 20 (Status oktober)

		Barn	Kapasitet	Status	Barn per tilsett	Foreldretilfredsheit
Bismo barnehage	kommunal	39	54 plassar	52	6	4,7
Holemork barnehage	kommunal	16	25 plassar	18	6	4,6
Dønfoss naturbarnehage	kommunal	20	36 plassar	36	6	4,6
Nasjonalt						4,5

Det er vedtak om at kommunen skal ha to barnehagar i framtida. Holemork barnehage skal leggest ned, men den skal oppretthaldast til vi har tilstrekkeleg barnehagekapasitet elles i kommunen. Holemork barnehage er lagt til Bismo barnehage som ei eiga avdeling, med ein dagleg leiar underlagt styrar i Bismo barnehage.

Bismo barnehage har i tillegg tre avdelingar i Bismo. Den eine held til i modulbygget. Det vil vere behov for modulbygget inntil vi har gjennomført utbygginga av barnehagekapasiteten.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Vi ser at samordninga og drift av Holemork som avdeling under Bismo barnehage har positiv effekt på fleire område, mellom anna på driftskostnader. Effekten vil vere enno større om vi og får samlokalisert barnehagedrifta på ein stad.

Barnehagane deltek i Kompetanseløftet for "Spesialpedagogikk og integrering" (frå 2021) og "Regional kompetansesatsing" (frå 2019). Regional kompetansesatsing(REKOMP) skal bidra til at barnehagar utviklar sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Satsinga er eit av fleire verkemiddel som skal sikre at alle barn får eit likeverdig barnehagetilbod av høg kvalitet.

Kompetanseløftet skal bygge opp spesialpedagogisk kompetanse i kommunane. Satsingane er organisert og styrt gjennom Statsforvalteren og blir gjennomført i tett samarbeid med Høgskulen i Innlandet (HINN).

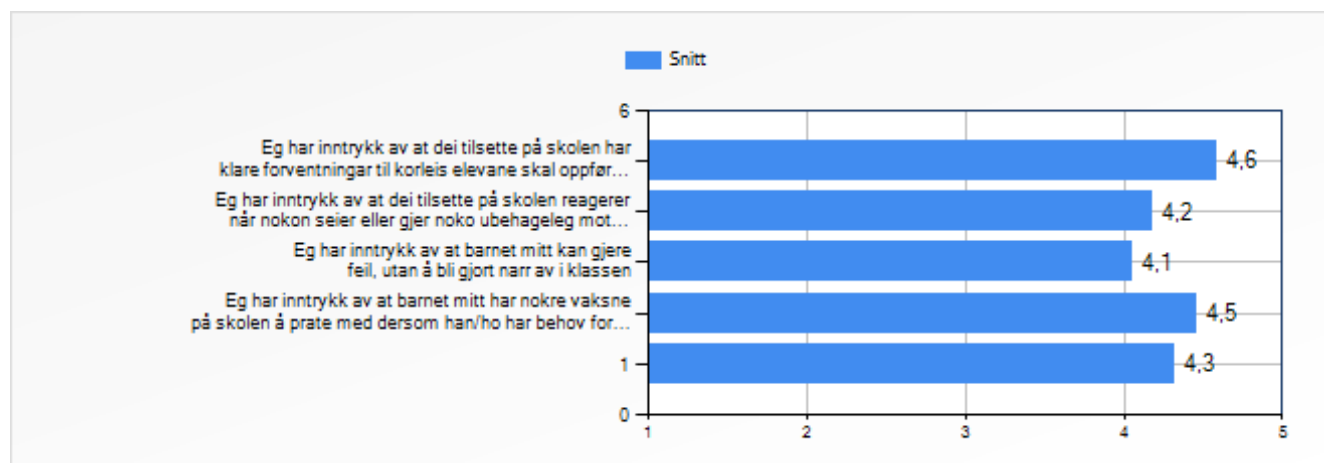
Skjåk barne- og ungdomsskule

I ei så lita elevgruppe som det vi har, vil det vere naturleg at elevresultata kan variere frå år til år. På tross av dette har sluttresultat i 10. klasse vore jamt gode. Det same har resultata frå nasjonale prøver i 8. klasse. Vi ser og framgang frå 8. klasse til 9. klasse.

Ei utfordring er resultata i 5. klasse. Vi har ofte hatt svake resultat her. Derfor har vi no brukt HINN (Høgskulen i Innlandet) i rettleiing i begynnaropplæring for å styrke dette. Eit meir systematisk og gjennomgåande arbeid med begynnaropplæringa ventar vi skal bidra til betring av resultat etter småskulesteget. Som ledd i dette har vi no og prioritert utdanning og etablering av lærarspesialist i begynnaropplæringa.

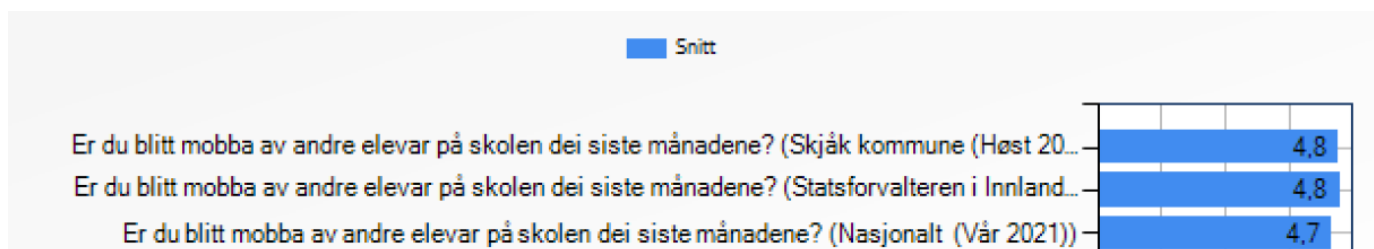
Elevmiljø

Foreldreundersøkinga våren 2021 bekreftar at vi har klassesteg der det er utfordringar i elevmiljøet. Skulen arbeider med ulike tiltak, i nært samarbeid med foreldre, PPT, helsestasjonen og andre samarbeidspartar.

Elevundersøkinga november 2020 viser at det er ein del elevar som opplever å bli mobba ein sjeldan gong.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

I snitt er det 4,8 (på ein skala opp til 5) som seier dei *ikkje* blir mobba, det er som snittet i Innlandet. Nasjonalt er snittet 4,7 (av 5).

Arbeidet for å sikre eit trygt skulemiljø er svært viktig. Dette er eit arbeid som ikkje berre må skje på skulen. Det viser seg ofte at utfordringane oppstår utanom skuletida.

Det blir brukt ekstra ressursar i arbeidet med å trygge elevmiljøet der det er utfordringar.

Skulen har arbeidd bevisst med å redusere bruken av ressursar til spesialundervisning. Dette er eit arbeid som skjer i samarbeid med PPT. Ved å bruke to-lærer i fleire fag/grupper reduserer skulen behov for å sette inn ekstra ressursar for å hjelpe enkeltelevar.

Skulen prioriterer og å sette inn ressursar så tidleg som mogleg. Det er fleire eksempel på at ved å sette inn ressursar tidleg, vil behovet for ressursar bli mindre opp gjennom klassestega.

Det er behov for å styrke tilgangen på teknisk bistand på skulen når det gjeld digitale verktøy og hjelpemiddel. Bruken av digitale verktøy i opplæringa er stor.

Behovet for teknisk bistand gjer at vi vil styrke bemanninga i IT-samarbeidet med Lom med eit årsverk. Denne ressursauken er for å møte auka behov i skulane i kommunane.

Det vil og bli sett i gang tiltak for å utnytte digitale verktøy og moglegheiter for samarbeid om pedagogisk planlegging av undervisninga i fag og mellom fag.

Ved planlegging og bygginga av Skjåk barne- og ungdomsskule vart det gjort lite ved lokala for praktiske fag, eller Kunst og handverk.

For å følge opp dei nye fagplanane er det behov for å gjere betydelege utbetringar av desse lokala. Ei gruppe arbeider med planar for å legge til rette for dette, og klargjere behov for tiltak. I økonomiplanen er dette sett opp fyrst i 2025.

Det er innført ordning for redusert foreldrebetaling for SFO (1.-4. klasse). Kommunen har og fått tildelt midlar for å kunne tilby gratis tilbod for heimar med låg inntekt.

Lom og Skjåk kulturskule

Lom og Skjåk kulturskule starta hausten 2020 ei satsing på "Vurdering for læring" i regi av Norsk kulturskuleråd. Dette er ein viktig del i arbeidet med å fornye skulen i trå med rammeplanen for kulturskulen. Dette arbeidet blir vidareført skuleåret 2020-21.

Kulturskulen på landsbasis er i regi av Norsk kulturskoleråd inne i eit viktig utviklingsarbeid fram mot "framtidens kulturskule". Lom og Skjåk kulturskule er engasjert og deltek i dette.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Flyktninger og vaksenopplæringa

Kommunen får ikkje nye busette slik signala er no. Vi har no att ein på introduksjonsordninga. Denne skal, etter planen, avslutte i løpet av 2021/22.

Vaksenopplæringa tilbyr grunnskuleopplæring for 5 deltakarar frå Skjåk og Lom. Det er for tida to deltakarar frå Lom.

Det er fleire av dei busette som framleis får norskopplæring. I tillegg har Vaksenopplæringa (norskopplæringa) fleire deltakarar som ikkje er flyktningar, men som har busett seg i Skjåk av andre årsaker.

Kommunen har plikt til å tilby gratis norskopplæring til fleire av desse. I Skjåk har alle som deltek på norskopplæring fått delta utan å betale eigenandel.

Vaksenopplæringa har sett som vilkår at dei har ledig kapasitet for å ta inn elevar som vi ikkje er pliktige til å tilby slik opplæring.

Servicetorget

Servicetorget har mange ulike oppgåver, både publikumsretta mot innbyggjarar og besøkande, for politikarar og internt for tenester og organisasjonen som heilheit. I tillegg er det her arbeidet med arkiv og post blir gjort i kommunen. Dei har og ein del oppgåver på vegne av tenestene i kommunen.

Papirarkiv frå før 2006 er i hovudsak deponert til interkommunalt arkivdepot for kommunar i Hedmark og Oppland (IKA-Opplandene).

Arkivet vart overført i 2011. Arkivet er ikkje ordna, og det er nødvendig å systematisere og ordne arkivet for lettare å ha oversikt for å finne att dokument ved behov.

Dette ynskjer vi gjennomført i 2022.

IT-samarbeidet

Tenesta er eit samarbeid mellom Lom og Skjåk kommune. IT-tenestene er avgjerande for tenestene kommunane produserer. God og tett oppfølging av IT-systema vår er avgjerande.

Fram til 2020 har avdelinga hatt to faste årsverk og to lærlingar. Etter at det vidaregåande tilbodet vart flytt frå Otta er det blitt vanskelegare å få tak i lærlingar. Så langt har vi likevel greidd å rekruttere dyktige lærlingar. Dette er verdifullt for å dekke eit stort arbeidsfelt frå oppfølging av serverar og anna infrastruktur, ulikt IT-utstyr rundt om i organisasjonen, tilrettelegging for ulike fagsystem, rettleiing av brukarar, brukarkontoar m.m.

Det er viktig å hugse at dette gjeld to kommunar. Det er derfor viktig at kommunane i størst mogleg grad er samkøyrd i val av strategiar og løysingar. Val av ulike løysingar gjer utfordringane større.

Det regionale samarbeidet gjev mange fordelar, særleg i forhold til samarbeid om drift av system og fellesløysingar, men og når det gjeld deling av erfaring og kompetanse. Men det har og ei side der samarbeid krev at ein tek seg tid til å finne fellesløysingar og køyrer dei prosessane som må til. Dette kan opplevast som "hindringar" og forseinkingar i prosessar.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Ikkje minst er vaktordningar mellom IT-medarbeidarane i regionen tidkrevjande og belastande.

Auka bruk av digitale verktøy på skulane i både Skjåk og Lom har ført til auka etterspørsel etter teknisk bistand. Dette vil auke framover, og det vil derfor bli nødvendig å styrke IT-samarbeidet med eit årsverk for å sikre oppfølging av skulane.

Skjåk folkebibliotek

Lov om folkebibliotek slår fast at folkebiblioteka skal drive aktiv formidling, vere ein uavhengig møteplass og leggje til rette for ordskifte og samtale.

Skjåk folkebibliotek er eit bibliotek som har drive godt over lang tid. Det har etablert ein posisjon i kommunen som eit senter og ein møteplass med mykje meir enn utlån av litteratur og bøker.

Formidling av kultur og kompetanse gjennom ulike medium og på ulike måtar har vorte ein viktig del av biblioteket sitt arbeid. Biblioteket fungerer og som skulebibliotek for Skjåk barne- og ungdomsskule.

Frå årsskifte får biblioteket sin eigen biblioteksjef att. Dei to siste åra har vi hatt eit tett samarbeid med Lom kommune, og kjøpt bibliotektenester frå der.

Biblioteket har fornya seg gjennom denne tida. Lokala er friska opp, og det er blitt langt meir tilrettelagt for besøkande med sitteplassar og meir ope landskap. Biblioteket har, på tross av stenging og restriksjonar knytt til koronaen forsøkt bidra med formidling og presentasjon av litteratur for barn og unge. Utfordringa vidare er å vidareutvikle biblioteka som kulturberarar, møteplass og formidlarar av litteratur, kunnskap, samfunnsdebatt og kultur til innbyggjarane i alle aldersgrupper. Biblioteket sin plass i det moderne mediesamfunnet vil vere viktig.

Litteraturformidling vil vera eit satsingsområde for biblioteket også i framtida. I samarbeid med Lom folkebiblioteket har biblioteka fått tildelt midlar frå Stiftelsen Fritt Ord til prosjektet Pengane og livet (2021-2022). Her vil litteratur om pengar og økonomi stå i fokus. Planen er å invitere forfattarar, føredragshaldarar og deltakarar til paneldebattar og temakveldar. Med i prosjektskissa er også forfattarbesøk/temadag for barn og ungdom.

Etablering av biblioteket som eit "Meiroppe bibliotek" skal skje før jul 2021. Dette vil gjere biblioteket meir tilgjengeleg for fleire, òg utanom normal opningstid. Meiroppe bibliotek eller sjølvbetjent bibliotek er ei teneste som gjev lånarane utvida tilgang til biblioteket, før og/eller etter ordinær opningstid. Tilgang til lokala kan ein få ved å gjere avtale med biblioteket og oppdatere bibliotekkortet til nøkkelkort.

Utfordringar i planperioden

Kommunedirektøren meiner vi vil kunne oppretthalde og vidareutvikle den gode kvaliteten på tenestene med dei tilpassingar det er lagt opp til i årsbudsjettet for 2022.

Samfunnet rundt stiller større krav til tenestene på mange måtar. Tydelege rettar, dokumentasjon og større krav til dialog med brukarar og føresette er berre nokre eksempel.

Digitalisering i samfunnet gjev nye utfordringar og krav til fornying i tenestene. Ikkje minst har erfaringane frå korona-situasjonen vist at det er viktig å bygge kompetanse i å bruke dei verktøy som er tilgjengelege.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Ikkje minst er det viktig å førebu barn og unge best mogleg på korleis dei kan meistre det samfunnet dei lever i og skal leve i.

Dette er og viktig for å oppretthalde dei demokratiske funksjonar og sikre innbyggjarane innsyn og medverknad i dei demokratiske prosessane.

Overgang til sky-løysingar

Auka behov for samarbeid og tilrettelegging for kommunikasjon på ulike digitale plattformer, har vist at det er behov for større fleksibilitet. Ved at Norddals-regionen gjekk over på den sky-baserte Office 365, fjerna vi nokre "flaskehalsar" i samband med slik kommunikasjon.

Men framleis er mange av fagsystema våre baserte på lokal installasjon på regionale serverar. Dette avgrensar i nokre samanhengar full utnytting av funksjonaliteten i systema.

Utviklinga i samfunnet går mot stadig større grad av "sky-løysingar" der systema er lagt på serverar som i større internasjonale system. Sikkerheit i desse systema er større og det er lagt til rette for deling av elektronisk informasjon.

Saks- og arkivsystem vart innført i 2021. Dette er ei løysing basert på lokal installasjon på serverar i regionen. Dei fleste kommunar tek i bruk sky-løysinga. Dette er ei løysing som sikrar kontinuerleg feilretting og innføring av ny funksjonalitet. Den løysinga vi har blir til vanleg oppdatert to gonger i året.

Datsikkerheit er viktig. Vi har sett fleire døme på at det finst ressursar, kompetanse og motivasjon som kan truge datasystema i mellom anna offentleg forvaltning. Regiondata har høg fokus på dette. Likevel er fellesskapet ikkje sikrere enn "det svakaste ledd".

"Sikkerheit" må derfor vere gjennomgåande i heile organisasjonen, ikkje minst på dette området.

Prioriterte satsingar i perioden

Mange av dei satsingane som alt er i gang må vidareførast . Dette fordi fleire av dei krev langsiktig arbeid for å få ynskt verknad. I tillegg har nokre av tiltaka blitt påverka av koronasituasjonen.

- Fagfornynging i skulen, hovudsakleg finansiert gjennom statlege midlar gjennom DEKOMP. Men vikarkostnadar og reisekostnadar må kommunen dekke.
- Begynnaropplæringa, finansiert gjennom DEKOMP. Buk av eigne personellressursar. Styrking av kompetanse gjennom fagspesialist-ordninga.
- Barnehage og skulemiljø ("Inkluderande barnehage- og skulemiljø"). Arbeidet må vidareførast og sikre kvalitet og kontinuerleg utviklingsarbeid for å sikre gode og trygge læringsmiljø i barnehage og skule.
- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering. Dette er nytt frå 2021-22 og skal sikre kommunane nødvendig kompetanse i oppfølging av elevar med særskilde behov.
- Oppvekstreforma. Her må alle aktørar i arbeidet rundt barn og unge sitt oppvekstvilkår, samhandle om å skape trygge og gode rammer i kommunen.
- Vidareutvikle felles kulturskule gjennom forbetningsarbeid og utviklingsarbeid for å sikre eit godt tilbod no og for framtida.
- Vurdering for læring i kulturskulen.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

- Vidareutvikle biblioteket som "meiroppe bibliotek". Budsjetterte driftsmidlar.
- Arbeide for sky-løysingar, datatryggleik og større fleksibilitet.
- Avklaringar/gjennomføring av tiltak i lokale/utstyr for Kunst- og handverkfaget.

Kvalitetsdiskusjon

Korleis brukarane opplever kvalitet i tenestene er i stor grad subjektivt. Det viktige er at brukarar og føresette opplever at dei blir møtt, sett og høyrte. For tenestene er og dette viktig, men samtidig skal tenestene levere i samsvar med dei forventningar og krav som lover og politiske vedtak set, og innanfor dei rammer som blir sette. Tenestene skal vere fagleg forsvarlege, samtidig som budsjetttrammer, brukartilfredsheit og tilsette sitt nærvær, motivasjon og tilfredsheit blir ivareteke. Fokus på tenestene sine utfordringar, oppleving av å dele eit felles ansvar og motivasjon for å jobbe saman for å løyse desse, er eit vilkår for å styrke kvaliteten.

Samtidig er det ofte vanskeleg å talfeste kvalitet. På nokre område kan vi sette mål som kan målast og som vi kan samanlikne. For andre kvalitetar er dette vanskelegare. For fleire av tenestene er det betydelege tiltak for å kartlegge kvaliteten på tenestene. Desse gjev verdifull informasjon og indikasjonar på kvalitet. Likevel blir det for dei fleste av desse kartleggingane åtvåra mot å legge for stor vekt på enkeltresultat i små kommunar med få respondentar. Resultat må sjåast i samanheng og over tid.

Generelt har tenestene høg kvalitet ut frå dei samanlikningar vi ser. Og det er mange grunnar til å vere stolte av dei resultatene tenestene presenterer. Kartleggingane viser og forbetningspotensiale på område det er viktig å ta tak i. Forbetningsarbeid må vere kontinuerleg, og vi må ha fokus på ny kompetanse og tiltak for å utvikle tenestene til det beste for brukarar og tilsette.

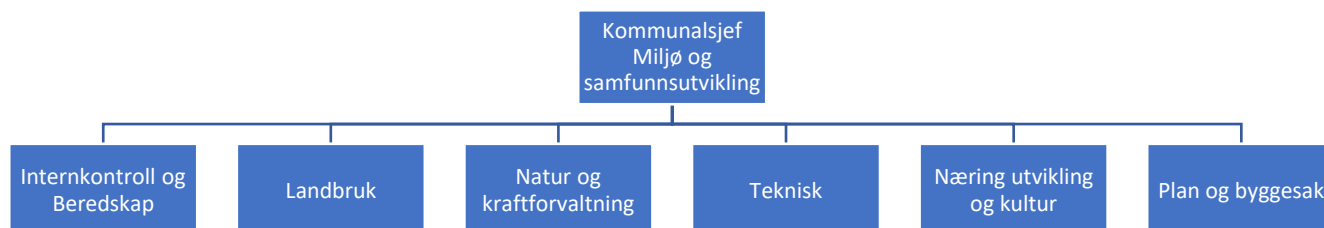
Oppsummering av endringar frå 2021-2022

	2021	2022	
200 Oppvekst og utdanning	15 717 000	16 269 000	Styrking av It. Driftskostnadar regiondata
201 Flyktningar	1 550 000	1 175 000	Reduserte kostnadar intro-ordning.
211 Dønfoss barnehage	4 089 000	4 288 000	Fleire ungar i barnehagen. Spesialpedagogiske tiltak.
213 Bismo barnehage	8 803 000	8 136 000	Felles bruk av ressursar
220 Skjåk barne- og ungdomsskule	23 782 000	23 214 000	Færre delingstimar
240 Kulturskule	1 739 000	1 816 000	UKM er trekt ut av felles kulturskule og ført som eigen kostnad i Skjåk.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Tenesteområde Miljø- og samfunnsutvikling

Ansvarsområde

KOSTRA

Kostrastatistikken har fleire variablar innanfor område miljø- og samfunnsutvikling. Felles for fleire av desse er at det er vanskeleg å samanlikne t.d. tal på byggesaker, vegvedlikehald, vann og avløp osv. Tala for Skjåk sin del bli små i høve t.d. Innlandet og landet utanom Oslo. Tala som ein får ut er også avhengig av kva tall kommunane legg inn i systemet, her er også til dels store variablar. Til tross for dette er kostra eit nyttig verktøy for å samanlikna seg innanfor dei fleste sektorar. I dokumentet under vil ein få nokon aktuelle kostratal frå eininga.

Beredskap

Tabellen for KOSTRA viser at Skjåk på brann og førebygging har noko høgare kostnad pr. innbyggjar eller gjennomsnitt landet utanfor Oslo. Dette har i hovudsak samanheng med at vi er ein liten kommune. I forhold til andre i same kostragruppe har Skjåk lågare kostnad pr. innbyggjar.

Når vi ser på eigen region ser det betre ut for Skjåk. Brutto kostnad pr. innbyggjar i regionen varierer frå 1403 kroner til 3444 kroner. Årsverk brann og ulukkesvern pr. 1000 innbyggjarar varierer frå 0,69 til 2,21.

Vaktordninga

Brannvesenet har felles vakt på utrykkingsleiar i Lom og Skjåk. Mannskapa har ikkje vakt utanom høgtidar, mannskapa rykkar ut ved hendingar når alarmen blir utløyst. Brannvesenet har felles overordna vakt med dei andre kommunane i Ottadalen.

Brannvesenet er utstyrt og har kompetanse for å kunne takle akutte hendingar etter ROS-analysen.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kommunane må framover vere budde på å prioritere beredskapsarbeid høgt. Det gjeld både profesjonalitet, kompetanse og tid sett av til slikt arbeid. Kommunen må som følge av klimaendringar vere førebudd på naturhendingar som flaum, ras, vindskadar og andre hendingar knytt til ekstremvær.

Verden har vore gjennom ein pandemi på 18 månader. I Skjåk har talet på smitta før vaksininga vore avgrensa (tre tilfelle i pandemien). Når samfunnet blei opna opp att, auka som forventa smitten også. Skjåk fekk sin tørn med eit tungt smitteutbrot.

Kommunens overordna beredskapsplan vart oppdatert våren 2020, det same vart plan for helsemessig og sosial beredskap. Erfaringa med flaumen i 2018 og den pågåande koronapandemien viser at beredskap ikkje kan knytast til berre ei organisatorisk eining i kommunen, det er eit ansvar for heile kommuneadministrasjonen.

Hausten 2020 blei det i lag med Lom kommune oppretta ei eiga stilling som beredskapskoordinator i 20 prosent stilling. Stillinga låg under felleskontoret for Plan, byggesak, miljø og beredskap. Når ein skriv oktober 2021, har det skjedd endringar med at den som er i stillinga har skifta jobb. Dette gjer at ein no ser på om andre løysingar, mellom anna at brannvesenet kan ta oppgåva. Brannvesenet tenkjer beredskap heile året og vil såleis vere ei god løysing. Fleire andre kommunar i Norge har same løysing. Grunngevinga for ei slik løysing er at brannetaten er den etaten som har det mest operative ansvaret i kommunen ved sida av kommuneoverlegen. Målet er å tydeleggjere at beredskapsarbeidet ikkje berre aktiverast gjennom meir eller mindre dramatiske hendingar, men må gå føre seg heile året, slik at kommunen er parat når noko skjer.

Nord-Gudbrandsdalsregionen har felles overordna risiko- og sårbarheits-analyse. Denne gjekk ut i 2019, og skal rullerast for ei ny fireårsperiode. Grunna koronapandemien har det ikkje vore mogleg å få sett av nok kapasitet til dette i regionen. Dette arbeidet må prioriterast i 2022.

Tal frå brann og ulykkesvern

	Skjåk	Beløp per innbyggjar	Kostragr. 5 per innbyggjar	Landet u/ Oslo per innbyggjar
Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar, førebygging av brannar ulukker og beredskap mot brannar og andre ulykker. Beløp i 1000	3 551	1627	1931	1310
Årsverk brann og ulykkesvern pr. 1000 innbyggjarar	0,69			0,75

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

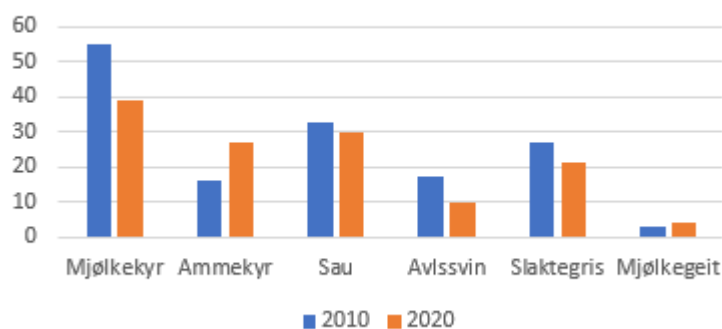
Næring

I oktober i 2020 vart det vedteke å lage ein næringsstrategi og ein omdømmestrategi for Skjåk. Dei skal gjelde for perioden 2022-2028. Pandemien har gjort at arbeidet med desse har skjedd med mindre fysiske møte enn det var lagt opp til. Ein har likevel klart å involvere innbyggerane med å bruke digitale verktøy som for eksempel spørjeundersøkinga som over 500 personar svarte på. Begge strategiane kjem til politisk behandling rundt årsskiftet.

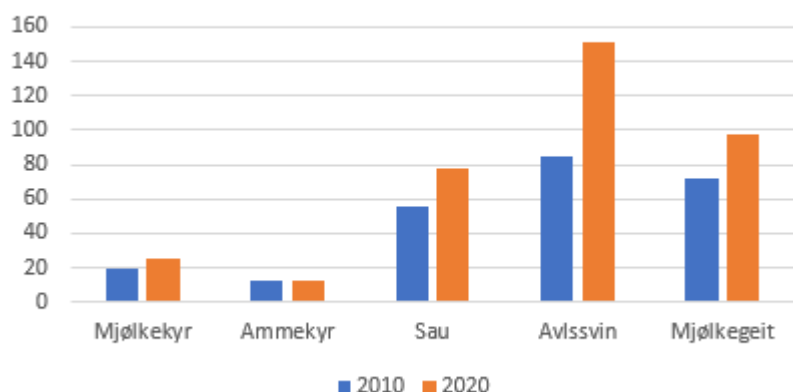
Landbruket i Skjåk - status og utvikling

Landbruksnæringa har stor betydning for lokalsamfunnet i Skjåk når det gjeld sysselsetting, busetting og verdiskaping. Landbruket i Skjåk er tradisjonelt, grovfôrbasert husdyrhald med mjølk og kjøtproduksjon som berejelkar. Bygda har og lange tradisjonar innan griseavl med eit godt produsentmiljø og purkering. Det er fleire foredlingsbedrifter som vidareforedlar råvarene som blir produsert på gardane og henta frå skog og fjell.

Tal på føretak etter produksjon

Tal dyr per bruk

Mange av gardane nyttar dei store utmarksområda i kommunen som fôrressurs. Sommaren 2020 var det 1434 storfe og 5838 som gjekk på utmarksbeite. Det er ei auke på omlag 100 storfe og 1100 sau sidan 2010. Det er knytt utfordringar til beiting i utmark. I delar av kommunen har tap av sau til rovdyr vore eit

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

problem over fleire år, og i enkelte område har det vore registrert lammetap på over 20 % i løpet av ein beitesesong. Reinheimen er godkjent som yngleområde for jerv, det er i dette området at det har vore størst tap av sau. I 2021 har det vore ekstra gale og alle statlege tiltak som er oppretta har vore prøvd i Skjåk. Tapet er på 100 fleire lam i år enn i fjor. Totalt er det eit tap på om lag 500 lam og 50 søyer i 2021. Rovdyrsaken gir betydelege ressursbehov på personell i hovudsak tilhøyrande landbrukskontoret, dette går tidvis sterkt utover anna arbeid. I beitesesongen 2021 har man vore på smertegrensa meir eller mindre heile beitesesongen. Dette gir stor sårbarheit på personressursar. Her må noko gjerast med personressursar om denne utfordringa fortsett med same kraft.

Hovudutfordringa for landbruksnæringa i Skjåk er å oppretthalde verdiskaping og sysselsetting. Gjennomsnittsalderen blant aktive gardbrukarar blir stadig høgare, og det blir viktig å rette fokus mot rekruttering til næringa for å halde oppe talet på sysselsette. Ungdom må få kunnskap om kva for moglegheiter som finst i næringa, og ein må synleggjere ulike retningar innafor utdanning som kan gje relevant kompetanse.

Prosjektet "Laus ku og framtidstru" er eit prosjekt der landbrukskontoret har teke tak i problemstillinga umoderne driftsbygningar og generasjonsskifte. 50 gardar i Lom og Skjåk har vore med på prosjektet. Gardbrukarane har fått rådgjevartimar, studieturar og opne dagar for å bli inspirert til å tenke langsiktig i drifta og gjerne saman med komande generasjon. Mange har fått utarbeidd teikningar på utbetring og ombygging og summe har fått utarbeidd teikningar på nybygg. Målet er å gjere gardbrukarane førebudde på lausdriftskravet som kjem i 2034, og legge grunnlaget for at det vert gjort gode avgjersler i tida fram til då. Det vert søkt om støtte til forlenging av dette prosjektet da fleire gardar ønskjer å delta.

Viktige verkemiddel for landbruket generelt er støtte frå næringsfond, hjelp til søknad til Innovasjon Norge, og ei fagleg god landbruksforvaltning i kommunen.

Tiltak som får støtte frå næringsfondet er landbruk, reiseliv og anna næringsliv. I tillegg kjem det som kan kallast aktivitetstiltak som man jobbar med. Næringskontoret er i nær dialog med næringslivet omkring utfordringar og moglegheiter knytt til arbeidsplassar, og korleis midlane frå næringsfondet kan nyttast best mogleg. Andre aktivitetstiltak er arrangement, ulike profileringsprosjekt, sommarjobbprosjektet, informasjonsarbeid for heile kommunen, intranett, oppdatering av turar på digitale plattformer som outtt.no og ut.no og forvaltninga av alkohollova, for å nemne nokre.

Skjåk Treningscenter har vore utvikla og drive av næringsavdelinga, hausten 2021 kom drifta over på private hender. Avdelinga har også ansvar for saksbehandling av søknader om tilskot frå det kommunale næringsfondet og råd- og rettleiing til næringsdrivande og ny-etablerarar. I 2016 vart det lagt inn ei ordning med etablerarstipend i vedtektene til Næringsfondet. I vedtektene er det lagt stor vekt på sysselsettingseffekten av det søknaden gjeld. Vedtektene vart reviderte hausten 2020.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Kultur

Kultur er limet i eit lokalsamfunn og blir definert etter det utvida kulturomgrepet. Kultur er knytt til identitet, om det er forfatterskap, mat eller musikk – så er det viktig for å seie noko om skjåkværen.

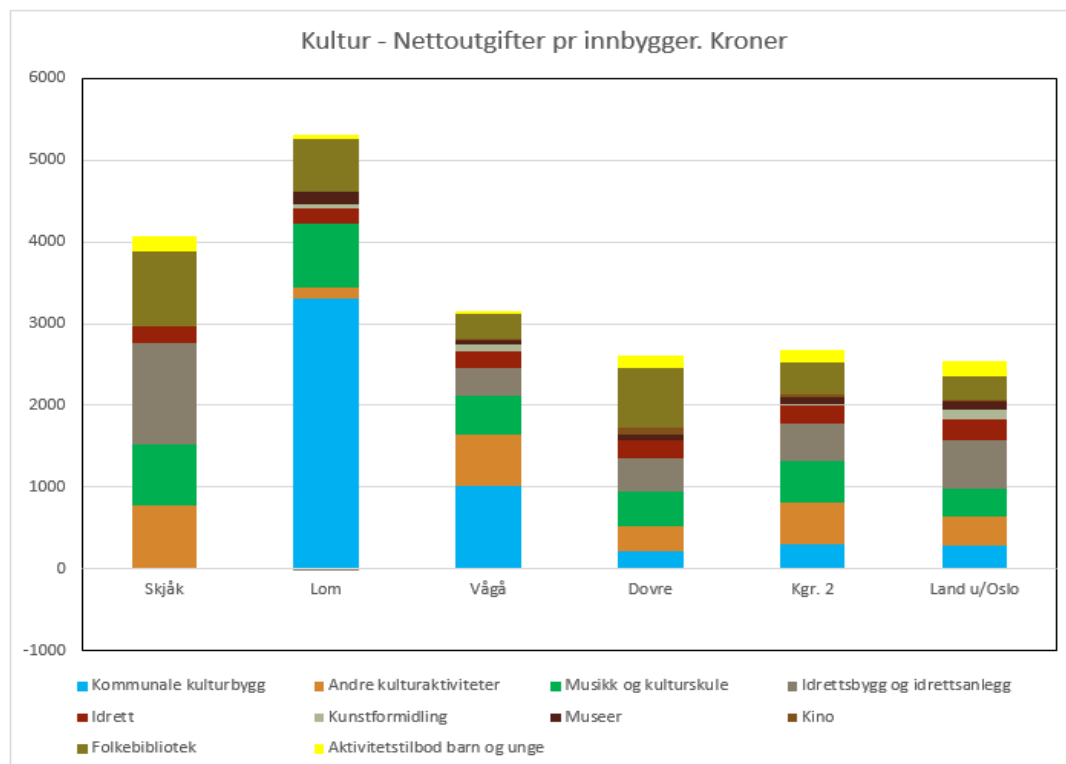
Oppgåver lagt til kultur har stor spennvidde, som sakshandsaming av kulturmidlar og prosjektmidlar, spelemiddelordninga, administrere faste og meir spontane kulturtiltak/-arrangement som 17. mai og kulturkvelden, Skjåkpris og kulturstipend, sekretærfunksjon for Skjåk turløyper, den kulturelle spaserstokken, kontakt ut til lag og foreiningar, museum, kulturminnefondet, andre trussamfunn, kulturminnevernarbeid, planarbeid. I tillegg deltek kultur i 6k-idrett og i eit 6K-samarbeid på den kulturelle spaserstokken.

Kulturminne er alle spor av menneskeleg aktivitet, og omgjev oss til dagleg. Både materielle og immaterielle kulturminne representerer ein verdi for samfunnet. Skjåk må ha eit berekraftig kulturminnevern slik at generasjonane i framtida får same vilkår som oss til å forstå og oppleve historia gjennom kulturminne.

Ny kulturminneplan blir ferdig i 2022, kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturoppleving rullerer handlingsplan kvart år.

Det er stort mangfald i organisasjonsfloraen i kommunen. Dette er viktig å få synt fram, slik at dei som er interessert i å flytte hit ser at det er ting å gjere også i fritida.

Det generelle kulturarbeidet teller eit halvt årsverk.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Natur- og kraftforvaltning

Naturforvaltning

Skjåk kommune er ein viktig aktør i forvaltninga av naturen. Ved utøving av offentleg mynde skal det alltid gjerast vurderingar etter naturmangfaldlova i samsvar med kva verknad det har på naturen. Kommuneplanen gir viktige føringar for korleis landskapsutviklinga kan gå føre seg. For å kunne forvalte naturen på ein bra måte er ein avhengig av god oversikt over naturtypar, artar og samspelet mellom desse. I Skjåk har vi samla inn mykje kunnskap om naturen gjennom kartlegging. Mange av desse opplysningane er samla på kart. Desse kan ein sjå i mellom anna *naturbasa* og *artskart*. Vi har to store verneområde i Skjåk, Reinheimen nasjonalpark i nord og Breheimen nasjonalpark i sør. Desse blir forvalta av kvart sitt nasjonalparkstyre. Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for skjøtsel og oppsyn i nasjonalparkane. SNO-Skjåk er lokalisert hos Skjåk Utmarkssenter v/Skjåk Almenning. Skjåk Almenning dekkjer eit landareal på i alt om lag 2 millionar dekar, og eigedomen utgjer 95% av arealet i Skjåk kommune.

Kraftforvaltning

I Skjåk har vi tre større vasskraftverk: Øyberget, Framruste og Skjåk 1. Øyberget kraftverk har størst produksjon og nyttar fallet frå Heggebottvatnet til Dønfoss. Framruste kraftverk nyttar fallet frå Rauddalsdammen ned mot Pollvatnet. Frå Breiddalsvatnet til Rauddalsvatnet går ein 15 km lang overføringstunnel som fører vatn frå øvre delar av Ottaelva til Rauddalen. Skjåk 1 nyttar fallet på 685 m frå Aursjoen til Ottaelva. Desse tre kraftverka har ein samla årleg produksjon på om lag 800 GWh.

Skjåk kommune har kraftinntekter frå avtalekraft, konsesjonskraft, konsesjonsavgift, eigedomsskatt og naturressursskatt. Det er budsjettert med netto kraftinntekter på litt over 40 millionar kroner årleg dei neste åra. Aursjokraft AS (tidlegare Skjåk Energi) forvaltar mellom anna konsesjonskrafta for Skjåk kommune.

Vassdragsforvaltning

NVE er i godt gang med planlegging av flaumførebygging av Bismo. Planen har vore ute på høyring og planen er til justering etter høyringsrunda. Normalt i prosjekt der NVE gir bistand til flaumførebygging må kommunen betale ein eigenandel på 20 %. Ei god flaumførebygging av Bismo er naudsynt og ei god og nødvendig investering for Skjåk kommune.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Teknisk

Tenesta drift har ansvar for å planlegge og gjennomføre utbygging av kommunale bygg og anlegg, byggeleing, drift og vedlikehald av kommunale bygg, plassar, idrettsanlegg og vegar. Forvaltning- og eigaransvaret for den kommunale bygningsmassen. Drift av vatn- og avløpsanlegg samt drift av vaskeriet på Skjåkheimen.

Reinhald

Reinhald av kommunale bygg etter gjeldande reinhaldsplanar. Reingjering av om lag 16 000 m² golvareal. Vaskeriet på Skjåkheimen har ansvar for vask av klede frå institusjon, frå bebuarar i omsorgsbustadar og heimebuande med behov for omsorg. Tenesta utgjer 10,0 årsverk fordelt på 15 stillingar.

Bygg og eigedom

Den kommunale bygningsmassen utgjer om lag 22 000 m². Vaktmeistrane har ansvar for drift og vedlikehald av kommunale bygg med tilhøyrande utomhusanlegg, samt parkar og plassar i Bismo. Vaktmeistertenesta utgjer 5,7 årsverk fordelt på 7 stillingar. Det er ikkje vaktmeisterteneste dedikert til kommunale utleigebustadar.

Ein del av den kommunale bustadmassen er relativt gammal, og det trengst gradvis meir vedlikehald.

Det vil vere fornuftig å selje ein del av desse i den opne marknaden, og heller utvikle nye bustadformer tilpassa nye grupper innbyggjarar. Kommunen er i dialog med Husbanken for å utvikle modellar for framtidig bumiljø i Skjåk. Det er vedtak på at det skal oppførast 3 rekrutteringsbustader i Skei tomteområde i løpet av 2022.

Teknisk utarbeider vedlikehaldsplanar for den kommunale bygningsmassa. Desse dannar grunnlaget for budsjettering av vedlikehaldsoppgåver.

Veg, vatn og avløp (VVA)

Driftsoperatørane har ansvar for drift og vedlikehald av kommunale vatn- og avløpsanlegg. Det er totalt 5 kommunale reinseanlegg og 5 kommunale vassverk. I tillegg er det eit infiltrasjonsanlegg ved Marlo som blir drifta av Skjåk kommune. I tenesta inngår driftspersonell til drift og vedlikehald av kommunale vegar, bruer og gateljosanlegg. Vintervedlikehald av vegar (brøyting og strøing) er sett bort til lokale entreprenørar. Tenesta utgjer 3,3 årsverk fordelt på 4 stillingar.

Kommunen har relativt høge kostnadar til avløpstenestene. Årsgebyret er om lag 27% høgare enn Innlandet fylke. Dette heng saman med at kommunen har nytt reinseanlegg. Dette trass i at kommunens

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

sjølvkostgrad er lågare enn norma. For vassforsyning er Kommunen om lag 17% lågare enn kommunane i Innlandet. Det er ikkje grunn til å endre kommunale avgifter for septik-renovasjon, vatn og avløp i 2022.

Dei kommande åra må ein sjå på moglegheiter til å knytte fleire abonnementar til sjølvkost-området. Dette vil virke positivt på spreidde avløp, kvalitet drikkevatt og fleire å fordele kostnadane på ved investeringar.

Sysselesettingsgruppe

Arbeidstreningssenteret ATS – Dei Gode Hjelparane Lom og Skjåk er ei felles sysselesettingsgruppe som skal legge til rette for arbeidstrening, praksisplassar, språkpraksisplassar og sosialisering. Basen er på Ånstad i Skjåk og med avdeling i Eggjelia i Lom.

Talet på sysselesette i gruppa vil variere over tid. Hausten 2021 er det spesielt få personar i gruppa på arbeidsrett tiltak. I løpet av 2022 vil kommunedirektøren sjå på framtidig organisering av sysselesettingsgruppa. Framtidig målgruppe for sysselesettingsgruppa skal vurderst og eventuelt tilføre ny kompetanse om det er nødvendig. Kommunedirektøren vil utarbeide eit klarare definert formål å arbeide etter. Tenesta utgjer 1,5 årsverk fordelt på 2 stillingar.

Teknisk vakt

Vakta er primært oppretta for å ta imot alarmer frå vatn- og avlaupsanlegg utanom ordinær arbeidstid. I tillegg tek vakta mot akuttoppdrag utanom ordinær arbeidstid frå kommunale vegar, kommunale bygg og anlegg, samt til å ta i mot alarmer frå brann og innbrot.

Vaktstyrken er samansett av 2 driftsoperatørar frå VA-sektoren og 3 vaktmeistrar frå kommunale bygg og anlegg.

Tal frå Egedomsforvaltninga

Nøkkeltal	Eining	Skjåk	Kostragr. 5	Landet utan Oslo
År		2020	2020	2020
Netto driftsutgifter til egedomsforvaltning i prosent av samla driftsutgifter	%	12,5	8,9	8,9
Netto driftsutgifter til forvaltning av eigendom per innbyggjar	kr	717	274	291
Areal på formålsbygg per innbyggjar	m ²	9,58	7,54	5,24
Utgifter til vedlikehald per kvadratmeter	kr	62	89	104
Utgifter til driftsaktivitetar per kvadratmeter	kr	570	532	551
Herav utgifter til reinhald per kvadratmeter	kr	185	164	164
Herav energikostnadar per kvadratmeter	kr	117	100	96

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Klima og energi

Nøkkeltal	Eining	Skjåk	Kostragr. 5	Landet utan Oslo
		2020	2020	2020
Energiutgifter som andel av brutto driftsutgifter (prosent)	%	0,96	0,64	0,54
Andel av energikostnadar i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning brukt på fornybare energikilder (prosent)	%	100	95,8	96,3
Energibruk per m2 eid areal	kWh	178	153	139
Andel elektrisitetsforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, eigne bygg (prosent)	%	84	87	84
Andel fjernvarmeforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, eigne bygg (prosent)	%	16	9	12
Andel fornybarforbruk av totalt forbruk i (fylkes)kommunens eiendomsforvaltning, eigne bygg (prosent)	%	96	98	97

Plan, byggesak, miljø og beredskap

Felleskontor for plan, byggesak og miljø for Lom og Skjåk vart formelt i drift frå årsskiftet 2018-2019. Lom kommune er vertskommune. Frå hausten 2020 vart det oppretta ei stilling som beredskapskoordinator som også er del av dette samarbeidet. Denne organiseringa er hausten 2021 under vurdering.

Planressursane ved felleskontoret utgjer nå to årsverk fordelt på tre stillingar, mot 1,5 årsverk fordelt på to personar i 2020. Dei to byggesaksbehandlarane har hatt kvar sin faste kontordag på kommunehuset i Skjåk, og har elles kontorstad på Midtgard i Lom. Totale ressursar på miljø og naturforvaltning ved felleskontoret er 0,8 årsverk, av desse utgjer 30 % innleigde ressursar frå Skjåk. Ny tenesteleiar ved felleskontoret for plan, byggesak og miljø vart tilsett i 50 % stilling i januar 2021.

Skjåk kommune har det administrative ansvaret for det interkommunale brannfelleskapet Lom og Skjåk Brannvesen, som er eit interkommunalt selskap med tre tilsette i administrasjonen.

Kommuneplan/reguleringsplanar

Kommuneplanen sin samfunnsdel vart vedteken i februar 2018. Kommuneplanens arealdel blei vedteke juni 2021. Kommuneplanens arealdel omfattar alt areal i kommunen, og det er mange forslag om nye område for utbygging, spesielt område for industri/næring og utbygging av fritidsbustadar. Nå når kommuneplanens arealdel er ferdig vil neste steg handle om å sette planen ut i drift og spesielt da nye attraktive næringsareal. Dette må gjerast med tydelege prioriteringar.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Det er pr i dag fleire reguleringsplanar i anmarsj. Bismo sentrum er kanskje den viktigaste, planen her er utdatert. Med ein nyare vedtatt reguleringsplan kan man som eksempel søke om stedsutviklingsmidlar m.m. Skjåk kommune fekk i sommar avslag på søknad om slike midlar pga. alder på reguleringsplanen.

I Bismo er ein også i gang med regulering av flaumvollen mot elva, dette er eit viktig arbeid som vil halde fram til våren 2022 og vil danne grunnlaget for bygginga av flaumvollen.

Det er også reguleringsplanar elles i bygda som er i kjømda, tippen i Øyberget, bustadområdet på Hulderhaugen og Breidablikk hytteområde. Etter vedtak av kommuneplanen, er det forventa at det vil bli starta opp reguleringsplanlegging for fleire utbyggingsområde som ligg inne som forslag der. Huldrehaugen bustadområde i Bismo er eit eksempel på dette.

Tal frå Plan, byggjesak, miljø

	Byggjesøknadar i alt behandla (antal)	Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for byggesaker med 12 vekers frist (dagar)	Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for byggesaker med 3 vekers frist (dagar)
År	2020	2020	2020
Landet utanom Oslo	74 566	39	17
KOSTRA-gruppe 2	3 543	46	19
3433 Skjåk	93	14	7

Antal byggesaker og gjennomsnittleg saksbehandlingstid 2020. KOSTRA-gruppe 2 er kommunar med 2 000 til 9 999 innbyggjarar, låge bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbyggjar. Kjelde: SSB.

	Byggesaksgebyr for oppføring av einebustad (kr)	Gebyr for oppretting av grunneigedom (kr)	Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr)
År	2020	2020	2020
Landet utanom Oslo	15 614	19 629	78 645
KOSTRA-gruppe 2	13 671	20 450	49 373
3433 Skjåk	5 100	16 720	10 100

Statistikk for gebyr i plan- og byggesaksbehandling. KOSTRA-gruppe 2 er kommunar med 2 000 til 9 999 innbyggjarar, låge bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbyggjar. Kjelde: SSB.

Klimaplan

Gjeldande klimaplan vart godkjent av kommunestyret i 2010. Målet med planen er at kommunen skal bidra aktivt til at nasjonale målsettingar blir nådd når det gjeld energiomlegging, energieffektivisering, reduksjon av klimautslepp og betre utnytting av ressursane i vasskraft og skog. I samband med høyringa av forslaget til revisjon av kommuneplanen sin arealdel, har Statsforvaltaren etterlyst ein revisjon av klimaplanen på bakgrunn i at planen er gamal og at ein slik revisjon har vore varsla starta opp som eit samarbeid mellom

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

kommunane i Ottadalen. Status på klimaplan er at dette arbeidet ikkje har vorte prioritert.

Hushaldningsavfall

Renovasjonsgebyr	Kostnad (kr)
NGR-kommunane (snitt)	3.078,-
Innlandet (snitt)	3.220,-
Landet (snitt)	3.753,-
Skjåk (normal abonnement)	2.606,-

Skjåk kommune er med i det interkommunale renovasjonsselskapet NGR. Kostnadane per innbyggjar har i 2021 vore lågare enn i fleire av kommunane rundt oss og mykje lågare enn snittet for landet.

Internkontroll

I oktober 2021 styrka kommunedirektøren arbeidet med internkontroll med ei 70% stilling. I dette ligg oppbygging av internkontroll gjennom kvalitetssystem, GDPR arbeider (General Data Protection Regulation), avvikssystem med fleire. Skjåk kommune har ei programvare for kvalitetssystem (Compilo). Mykje av arbeidet vil vere å sikre eit godt system for internkontroll, jobbe med rutinar og jobbe med innføring av systemet for internkontroll. Dette er eit viktig arbeid som inkludera alle einingar i kommunen.

Utfordringar i planperioden

Utfordringane for området Miljø- og samfunnsutvikling dei kommande åra er:

- Utvikle eininga gjennom strategisk arbeid over tid.
- Få på plass nye attraktive næringsareal i tråd med kommuneplanens arealdel. Slike prosessar tar lang tid om må derfor startast i god tid før behova melder seg.
- Ha tilstrekkelege personressursar til å utføre dei kommunale tenestene med kvalitetsfokus. Året 2021 har vist oss at vi er på knivseggen oftare enn det som bra er på nokre av områda. Dette gjer oss sårbare.
- Til ei kvar tid ha tilstrekkeleg kompetanse innanfor eininga og vere ein konkurransedyktig arbeidsgjevar som sikrar kontinuitet og nyrekruttering med tilstrekkeleg kompetanse til ein kvar tid.
- Utvikle kompetansen i eininga i tråd med lovverket og andre påverkingar.
- Fokus på tilstrekkeleg kvalitet i all saksbehandling.
- Digitalisering innanfor saksbehandling, samhandling, styringssystema, dokumentasjon-systema.
- Ha tilstrekkelege budsjettmidlar som sikrar verdibevaring og ikkje aukar vedlikehalds-etterslepet.
- Få på plass planverk innanfor veg, vatn/avløp, kommunal bygningsmasse, eit nytt system som sett kommunen i stand til eit planlagt vedlikehald som er i samsvar med gjeldande økonomiplan.
- Oppretthalde eit livskraftig og mangfaldig næringsliv – både å leggje til rette for nye verksemder og at eksisterande blir verande.
- Bidra til at Skjåk er ein attraktiv turist- og hyttekommune.
- Sette Skjåk på kartet, synleggjere kommunen og drive omdømmearbeid gjennom positive bidrag i kvardagen. I dette arbeidet vil strategien for omdømmerarbeidet vere heilt sentral.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

- Klima-utfordringar, frå å vere kjend som landets tørraste kommune ser ein no at ein her må vere budd på endra vêrsystem med ekstremregn, vind, tørke, flaum og ras. Kommunen må snarleg få på plass ny klimaplan.
- Ha eit plansystem som fyller alle lovkrav, og som legg til rette for utvikling og vekst. Utarbeide ny planstrategi.

Prioriterte satsingar i planperioden

- Flaumvoll rundt Bismo
- Revidering av reguleringsplan Bismo sentrum
- Ny hovudplan for veg inklusive tiltaksplan
- Bygging av rekrutteringsbustader
- Ny hovudplan for vann/avløp inklusive tiltaksplan
- Oppgradering av VA anlegg
- Utbetring av Skjåkhallen
- Ny barnehage
- Få på plass ny planstrategi og oppdatering av delplanar.
- Dialog og samhandling med næringslivet for å sikre eksisterande arbeidsplassar og skape nye, mellom anna om korleis næringsfondet kan nyttast.
- Få med klima og miljøarbeid som ein naturleg del av alt vi arbeidar med.

Kvalitetsdiskusjon

Skjåk kommune har gjennomgåande gode tekniske tenester. Det må utarbeidast planar for vedlikehald. Forutsetninga må vera å ha eit verdibevarande vedlikehald. Å oppretthalde kvaliteten på så vel vassforsyning til innbyggjarane som kvaliteten på vegstandarden og øvrige tekniske tenester, vil vere avhengig av dedikerte ressursar til årleg vedlikehald og nødvendige nyinvesteringar.

Kommunen har gjennom fleire år utmerka seg ved effektiv saksbehandling både på byggjesak og i plansaker. Dette er med på å gje Skjåk eit godt omdømme. Kommunen si saksbehandlingstid må også i åra vere slik at dei som søker finn at dei får god service, og at dei er velkomne til å etablere seg i bygda.

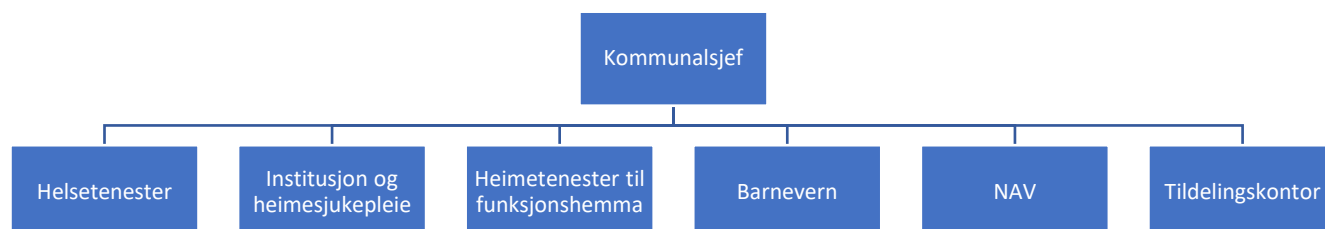
Kvalitet på drikkevatnet er viktig. Skjåk kommune har planlagt ei oppgradering av fleire kommunale vassverk, for å sikre vasskvaliteten og nok vatn. Vidare vil det bli utbetringar i leidningsnett, også for å trygge kvaliteten på drikkevatnet.

Næringsutvikling er ein sentral faktor for å skape livskraft og folketalsauke. Næringsfondet i Skjåk er kjent blant kommunens innbyggjarar. Terskelen for å ta kontakt med næringsavdelinga for rådgjeving eller for å søkje støtte, skal vere låg. Landbrukskontoret i Lom og Skjåk, skal vere tilgjengeleg for alle, og folk skal få hjelp til å utvikle ideane sine og til å etablere verksemder. Landbruket er ein berebjelke i Skjåk.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Tenesteområde Helse- og omsorg

Ansvarsområde

Skjåk kommune har svært gode helse- og omsorgstilbod, og tenestene som blir levert er av høg kvalitet. Vi ser at vi har hatt svært lett tilgjengelege tenester på alle nivå, og eit resultat er at det har blitt gjeve for høgt omsorgsnivå for tidleg. Det ser ein mellom anna på at det er mange heimebuande med lite teneste og lavt hjelpebehov. Nivået på nokre av tenestene er så høgt at det må til betydeleg omstilling i alle tenester for å møte utfordringane kommunen står overfor i åra framover. Dette arbeidet er godt i gang i tenestene, og det er ei merkbar endring og dreining av tenestene. Nasjonale føringar og krav gjer at kommunane må ta hand om stadig fleire oppgåver. Det blir ikkje følgt opp med statlege midlar, og i tillegg får vi fleire eldre. Dette krev at nivået må reduserast for å sikre berekraftige tenester i framtida. SSBs befolkningsprognose ventar ei endring i innbyggjartalet frå 2184 innbyggjarar i 2020 til 2158 innbyggjarar i 2040. Eit mål for evna til å finansiere auka etterspurnad etter kommunale tenester er å finne eit måltal for kor mange eldre over 80 år ein vil ha i forhold til personar i yrkesaktiv alder (mellom 20 og 66 år).

Evne til å finansiere auka etterspurnad etter kommunale tenester:

	2020	2025	2040
Skjåk	8,2	6,4	3,5
Nasjonalt	14,3	12,1	6,8

Forholdstala for Skjåk synleggjer kor viktig det er å bruke det handlingsrommet Skjåk kommune har nå til å endre tenestene slik at innbyggjarane framleis kan ha gode nok tenester. (Frå Statsforvaltarens kommunebilete for 2021).

Pandemien har vore krevjande i 2021, mellom anna som følgje av vaksinerings og periodar med meir restriksjonar enn elles. Dette har gjort sitt til at mellom anna utviklingsarbeid og organisatorisk arbeid har vore sett på vent for å sikre dagleg drift og gjeva nødvendige helsetenester.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Brutto driftsutgifter til helse og omsorg (kroner pr. innbygger):

Skjåk 2019	Skjåk 2020	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
42 901	41 587	34 461	41 204	29 271

Skjåk har eit høgt utgiftsnivå pr. innbygger. Frå 2019 til 2020 er det samla sett ein reduksjon i driftsutgiftene. I forhold til KOSTRA-gruppe 5 brukar Skjåk kommune om lag det same på helse og omsorg. Samanlikna med Innlandet fylke er det ein vesentleg høgare kostnad. Årsaka til dette er samansett. Det er mellom anna eit høgare objektivt utgiftsbehov for pleie- og omsorgstenester enn landssnittet grunna alderssamansettinga i kommunen.

Netto driftsutgifter fordelt på omsorg- og helsetenester (i prosent):

	Skjåk 2019	Skjåk 2020	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
Andel omsorgstenester i % av netto driftsutgifter	38,9	36,0	35,8	36,0	32,1
Andel kommunehelsetenesta i % av netto driftsutgifter	8,0	6,8	5,8	6,0	5,5

Tabellen syner at omsorgstenester i % av netto driftsutgifter ligg likt som KOSTRA-gruppe 5, og om lag som Innlandet fylke. Skjåk kommune ligg ein del over KOSTRA-gruppe 5 og Innlandet fylke.

I 2021 har tenestene blitt omorganisert slik at heimesjukepleie er ei organisatorisk del av tenesteleiar for institusjon sitt område. Dette bidreg til å knyte institusjon og heimesjukepleia tettare saman, og gjer at ein kan sjå felles kompetanse og ressursar under eitt. Tenesteleiarane og avdelingsleiarane arbeidar med ei fordeling av oppgåver og ansvarsområde i fellesskap, for å sikre at det blir ei praktisk og effektiv fordeling.

Pleie- og omsorgstenester

Institusjon og heimesjukepleie

Indikatorar institusjon:

	Skjåk 2019	Skjåk 2020	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
Andel innbyggjarar 80+ med sjukeheimplass (%)	18,5	15,3	10,8	12,6	11,2
Andel brukartilpassa einerom med eige bad/wc (%)	100	100	88,3	94,8	91,8
Utgifter pr. opphaldsdøgn institusjon (kr)	3 658	3 435	4 018	3 799	4 033
Legetimar pr. veke pr. bebuar i sjukeheim	0,34	0,4	0,57	0,53	0,57
Andel private institusjonsplassar	0,0	0,0	1,3	1,4	5,4

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Skjåk har fortsett ei høg sjukeheimsdekning for andel innbyggjarar over 80 år med institusjonsplass. Det er gjort ein stor jobb i å redusere kostnaden pr. sjukeheims plass frå 2019 til 2020, og ein ser at institusjonen driftast effektivt.

Sjukeheims plassane og omsorgsbustadane med høgare omsorgsnivå er lokalisert under same tak på Skjåkheimen. Det har vore tydeleg over fleire år at omsorgsbustadane har redusert behovet for sjukeheims plassar. Denne framsynte organiseringa gjev oss eit ekstra verktøy i omsorgstrappa, og gjer at Skjåk kommune har eit fortrinn i å vri tenestetilbodet frå institusjon til heimebaserte tenester. Denne vridinga har skjedd over fleire år.

Institusjon og heimesjukepleie arbeidar tettare saman, og eit resultat av planlegginga hittil er eit samarbeid om demensomsorga. Dagtilbodet for heimebuande med demens blir arbeidd med vidare. I tillegg vil dei i fellesskap utvikle vidare demensomsorga i kommunen som gjeld til dømes kartlegging og oppfølging.

Presset på sjukeheims plassar er redusert som følge av at terskelen for å få plass er blitt høgare. Dette er heilt i tråd med den nasjonale eldrereforma St.m.15 "Leve hele livet". I kommunebarometeret er det poengtert at snittet for pasientar med høgt hjelpebehov er 81,97% på landsbasis, medan det i Skjåk var 67,86% ved utgangen av 2020. Dette er stadig i endring, og har vore i endring gjennom 2021. Det er venta at talet for 2021 vil bli langt høgare for pasientane ved institusjonen. Dette er i tråd med den dreininga av tenester som det er forventa at Skjåk kommune må gjere.

Skjåk kommune har seld sjukeheims plassar til andre kommunar. Det er planlagt å redusere talet på sjukeheims plassar i løpet av 2022 til 24 plassar. Dette er ei reduksjon som har blitt forseinka i 2021.

	Skjåk 2019	Skjåk 2020	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
Andel innbyggjarar over 80 år som brukar heimetenester	35,1	36,3	31,4	34,2	29,2
Andel brukarar av heimetenester 0-66 år	44,6	41,5	45,8	43,8	48,4

Andelen innbyggjarar som brukar heimetenester over 80 år er synkende. Andel innbyggjarar som brukar heimetenester 0-66 år er markant høgare enn 2018, og ligg høgare enn kostragruppe 5 og landet utan Oslo.

I tråd med nasjonale føringar, skal Skjåk kommune ha gode heimetenester for å leggje grunnlag for at flest mogleg skal få bu heime så lenge som mogleg. Førebyggjande arbeid som hindrar og forsinkar utviklinga av helseplager for alle deler av befolkninga må ha høg prioritet. Skjåk kommune ønskjer å bidra til at den einskilde innbyggjar opplev *meistring* i kvardagen, opplev *mening* med livet og at ein har ei *betyding* som medmenneske i samfunnet vårt.

Kvardagsrehabilitering blei etablert som tilbod i Skjåk kommune i 2016, der nettopp tidleg intervensjon og førebygging er viktige stikkord. Dette er ei teneste som rettar seg mot innbyggjarar som har hatt eit

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

funksjonsfall og blir utvikla i tett dialog med tenestemottakaren. Eit viktig prinsipp i målsettinga er kvardagsmeistring og "Kva er viktig for deg?".

Heimetenestene vidareutviklar eit dagaktivitetstilbod for heimebuande etter individuelle vedtak. Her er det behovet for ein dagaktivitet som er styrande for om ein mottak tenesta. Innhaldet kan variere, fordi det vil variere kva deltakarane interesserer seg for.

Heimetenester for funksjonshemma

Heimetenester for funksjonshemma inneber tenester som personleg assistanse i heimen, brukarstyrt personleg assistanse (BPA), støttekontakt, omsorgsstønad, dagtilbod for heimebuande og avlasting.

Miljøarbeidartenester blir gjeve i bufellesskapet Bismotunet. Dette gjeld avlasting/personleg assistanse/praktisk bistand gjeve ut i frå miljøterapeutiske prinsipp. Innovasjonsprosjektet "*Berekraftig bufellesskap og avlastning 2020-2050*" er sett i gang for å utvikle tenestetilbodet for brukarar, pårørande og tilsette. Tenesta har søkt om og fått tildelt midlar i forhold til velferdsteknologi til barn og unge, og arbeider tett i lag med prosjektleiar for velferdsteknologi i Skjåk kommune. Skjåk kommune ønskjer å ha fokus på fag og å gjennomføre prosjekt som er planlagt. Prosjekta som er planlagt i dag handlar om velferdsteknologi, arbeidsmiljø og dagaktivitetstilbod. Dette dannar grunnlaget for ei satsing på fagutviklinga i tenesta og ei naudsynt omstilling for å optimalisere ressursbruken.

Prosjektet om *Dagaktivitetstilbod* inneber blant anna at bebuarar i bufellesskapet saman med tilsette i tenesta, skal ta hand om kantinedrifta på ungdomsskulen. Det er ikkje lagt inn auka kostnader i budsjettet, men det er føresett at det drivast etter sjølvkostprinsipp. Aktiviteten er eit dagaktivitetstilbod og ein arbeidsplass, med meningsfylt arbeid for tenestemottakarar. Kvalitet på fagarbeid og utvikling av tenestene står høgt i fokus. Tenesta arbeidar tett i lag med frivillige og enkeltpersonar for å etablere kantine på skulen, og kantine på kommunehuset. Det er stort fokus på å sørge for gode arbeidsretta tiltak for bebuarar og heimebuande med behov for tilrettelagte arbeidsplassar. Dette arbeidet vil fortsette i 2022.

Velferdsteknologi

Skjåk kommune satsar på velferdsteknologi som eit ledd i å gjeva meir smidige tenester, og gjera våre tenestemottakarar meir sjølvstendige. I 2021 har Skjåk kommune brukt tilskotsmidlar på å kjøpe inn Yeti-tablet som kan brukast på institusjon og i omsorgsbustadane som ein del av dagaktivitetstilbodet. Medisindispensarane gjer at helsepersonellet ikkje treng å vere hjå den heimebuande på eit konkret tidspunkt. Det gjer tenesta meir fleksibel. I tillegg gjer det at heimebuande ikkje treng å få mange korte besøk, men kan få færre og lengre besøk, med meir kvalitet. Skjåk kommune har anna type velferdsteknologi som t.d. *Roomate* i miljøarbeidartenesta. Bebuar er synleg som ein skygge på ein skjerm, og nattevakt kan ta planlagde digitale tilsyn utan å måtte forstyrre vedkommande med fysiske tilsyn i løpet av natta. Det bidreg til betre nattesøvn og mindre uro for tenestemottakar. Tilsyna blir logga automatisk.

Pensjonistforbundet støttar planar for ein ny heilskapleg, overordna, gjennomført og framtidsretta satsing på det førebyggjande feltet i forhold til eldre. Dei er einige i at dei fleste av framtidens omsorgsutfordringar og løysingar vil ligge utanfor dei ordinære helsetenestene. Dette er i tråd med vår satsing på velferdsteknologi til befolkninga, og da særleg i forhold til dei eldre. Det er viktig å satse på dette i eit førebyggjande perspektiv.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Lom og Skjåk tildelingskontor

Det er etablert felles tildelingskontor med Lom, der Skjåk har vertskommuneansvaret. Tildelingskontoret fattar vedtak om tenester ut frå gjeldande lovverk. Dei har eit tverrfagleg samarbeid med institusjonane, heimetenestene, fastlegar, fysioterapi, ergoterapi og andre relevante partar. Det er vurdert at arbeidsforma er effektiv, og gjev konkrete vedtak som er fagleg grunngeve i ei felles fagleg forståing av rett omsorgsnivå og tenesteyting. Saksbehandlarane er viktige medspelarar for tenestene i å utforme gode tenester rundt brukarane, og dei er viktige samarbeidspartar for innbyggjarar som søker om tenester i Skjåk kommune. Tildelingskontoret er koordinerande eining, og har såleis ansvar for oppnemning og opplæring i bruk av Individuell Plan. Vederlagsberekning av langtidsopphald er lagt til tildelingskontoret, og er ei oppgåve som blir gjort der.

Helsetenester

Skjåk kommune yter ein del av helsetenestene til sine innbyggjarar i eigen regi, ein del i samarbeid med Lom og ein del i samarbeid med alle norddalskommunane.

Indikatorar helsetenester:

	Skjåk 2019	Skjåk 2020	Innlandet fylke	KOSTRA-gruppe 5	Landet utanom Oslo
Legeårsverk pr. 10 000 innbyggjarar	18,7	18,8	12,8	15,8	11,8
Fysioterapiårsverk pr. 10 000 innbyggjarar	11,4	11,5	11,4	12,2	9,7
Årsverk helsestasjon pr. 10 000 innbyggjarar 0-66 år	92,5	96,8	51,4	56,5	45,7

Skjåk har høgare dekning på legetenester enn samanliknbare kommunar. Når det gjeld helsestasjon, ligg Skjåk betydeleg over snittet med tanke på årsverk. Verdt å merke seg er at deler av eitt årsverk er statleg finansiert ved hjelp av styrkingmidlar og tilskot.

Legetenester

Det har vore ei stabil og god legeteneste i Skjåk over lengre tid, og vi har lukkast i å oppretthalde dei tre legeheimlane. I 2021 var det planlagt fråvær som medførte utstrekkt bruk av legevikarar. Det er nå planlagt for ei drift i 2022 der Skjåk kommune prøvar ut ei ordning med 4 tilsette legar i deltidstillingar. Vi har hatt turnuskandidatar knytt til tenesta, og i tillegg praksisstudentar. Dette har vore verdifulle og dyktige medarbeidarar, som har tilført kontoret kompetanse. Legekontoret har hatt ein formidabel oppgåve i å følgje opp og koordinere arbeidet rundt covid-19, der Skjåk kommune hadde eit uventa smitteutbrot i oktober som sette tenestene under hardt press.

Fysioterapi og ergoterapi

Frå 1. mars 2021 inngjekk Skjåk kommune vertskommunesamarbeid med Lom kommune om fysioterapi og ergoterapi. Skjåk kommune har 2,5 kommunale fysioterapiheimlar og 0,8 stilling som ergoterapeut inn i

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

samarbeidet. Dei tilsette har brei og god fagleg kompetanse som ein kan få utnytta betre gjennom utvida samarbeid.

Regionalt helsesamarbeid

Vertskommuneavtale om helsesamarbeid i Nord-Gudbrandsdal omfattar legevaktordning, legevaktvarsling, jordmorvaktordning, 6 intermedieære senger, 3 KAD-senger (Ø-hjelp) og kostnader for hjelpepersonell knytt til spesialisthelsetenesta ved NGLMS. Kommunane mottok statlege tilskot for å drifte KAD-senger, som blir overført Sel kommune som del av finansieringa.

Skjåk	2020	2021	2022	Auke frå 2021 i kroner	%-vis auke frå 2021 i kroner
Intermediær	495 798	678 889	815 000	136 111	20,0%
KAD	334 964	458 769	598 000	139 231	30,3%
Jordmorvakt	43 757	42 020	46 000	3 980	9,5%
Støttepersonell	106 698	101 157	101 000	-157	-0,1%
Legevakt	852 871	949 799	1 066 000	116 201	12,2%
Legevaktvarsling	1 254 993	1 238 424	1 253 000	14 576	1,8%
Sum	3 089 081	3 470 058	3 879 000	408 942	11,8%

Psykisk helseteneste

Psykisk helseteneste (inkl. rusomsorg) var tidlegare organisert under heimebaserte tenester. Det er naturleg at dette ligg inne som ein del av kommunale helsetenester og har difor blitt fløtt til dette området. Samhandlingsreforma for rus og psykiatri stiller store krav til den enkelte kommune, og når døgninstitusjonar blir lagt ned, tyder det ytterlegare press på tenestene i kvar kommune.

Skjåk kommune har omfattande kostnader ved kjøp av private tenester i psykisk helse. Innslagspunktet for å få dekkja kostnader ved ressurskrevjande brukarar blir høgare enn dagens nivå. Skjåk kommune har foreløpig ikkje kompetanse eller kapasitet til å organisere denne tenesta sjølv, og må difor kjøpe tenesta av ein privat aktør.

Helsestasjon og jordmor

Skjåk kommune jobbar målretta mot førebygging av psykiske og fysiske lidingar blant barn og unge, og har ei målsetting om at helse- og velferdstenester retta mot barn og unge skal bli betre koordinerte og av betre kvalitet. I dette ligg ein ambisjon om å fange opp problem, gjera god kartlegging og vurdering, samt setja inn hjelpetiltak så snart som råd – tidleg innsats. Det er viktig at helsesjukepleiarane opprettheld si kompetanse for å arbeide førebyggjande blant foreldre og barn. Dette gjeld særleg TIBIR, men og Cos-P og PMTO (foreldrerettleiingsprogram). Helsestasjonen har satsa på å innføre ein digitalskulehelseteneste i godt samarbeid med oppvekst. Dette har vore ein suksess.

Helsestasjonen har dei siste åra fått tildelt betydelege statlege tilskot for å styrke barn og unge si psykiske helse ved å jobbe førebyggjande. Kommunen fekk øyremerka midlar som finansierer delar av stillinga som

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

miljøterapeut. Det er politisk vedtak om at det skal greiast ut felles teneste for helsestasjonane i Lom og Skjåk. Dette arbeidet har byrja, og vil fortsette i 2022.

Ressursgruppe

Ressursgruppa til kommunen er revitalisert og har faste møte annankvar veke, der ein har avsett tid til å drøfte aktuelle saker. Dette er møte som skal brukast til konkrete saker på individ- eller systemnivå, eller ved generelt behov for å drøfte trender / kompetanseheving. Ein sentral del av arbeide vil vere på systemnivå for å sikre at vi har ein trygg struktur som ivaretar våre innbyggjarar best mogleg.

Barnevern

Den nye barnevernreforma vil gje den kommunale barneverntenesta fleire og meir krevjande oppgåver og ansvar. For å møte dei nye krava, blei barneverntenestene i Sel, Vågå, Lom og Skjåk slått saman til ei interkommunal teneste med Sel kommune som vertskommune og med kontorstad på Otta i 2019. Det er god dialog mellom barnevernet og andre kommunale tenester. Barnevernet har høgt fokus på å førebu kommunane på oppvekstreforma som trer i kraft 1. januar 2022. Reforma krev meir av kommunane, som ikkje gjeld berre barneverntenesta, men også det øvrige hjelpeapparatet. Dette dreier seg om ein forskyving av ansvar for å betale utgifter, som skal stimulere til at ein arbeider førebyggjande for å legge til rette for ein best mogleg oppvekst for barn og unge i Skjåk.

Etter at tenestene blei slått saman, har det vore ei auke i talet på meldingar til barnevernet. Det er gledeleg å sjå at tenestene meldar til barnevernet, og ein ser at fleire meldar om det er behov. Dette syner at ungene våre blir sett av dei vaksne omsorgspersonane som er. Det er ikkje noko særskilt auke i antal meldingar som går til undersøking, og mykje tiltak blir gjort av andre tenester enn barnevernet. Ein ser at behovet for tiltak i og utanfor heimen er høgare enn det har vore tidlegare for å unngå fosterheimsplasseringar. Det er lagt opp til auke i budsjettet for Skjåk sin del for felles barnevernteneste som følgje av finansieringsendring frå statleg hald. Frå 1.1.2019 har kommunen plikt til å ha ein akuttbereidskap i barnevern, og det er etablert ei regional vaktordning for heile Nord-Gudbrandsdalen etter kommunelova § 28 med Sel kommune som vertskommune.

Oppvekstreforma

Skjåk kommune har arbeidd målretta i mange år for å sikre våre born og unge gode oppvekstvilkår. Det er difor eit tett samarbeid mellom dei aktuelle tenestene. Oppvekstreforma utfordrar kommunane til å vidareutvikle og optimalisere dei tenestene som finns, og sørgje for god samhandling og koordinering mellom tenesteapparatet, til barnets beste. Ansvar for økonomisk krevjande tiltak blir nå fløtt til kommunen, og det er tydeleggjort eit ansvar i kommunen som skal sikre at det arbeidast for at born og unge ikkje treng omfattande og inngripande tiltak. Dette arbeidet er i gang, og noko av det som er starta er t.d. revitaliseringa av ressursgruppa.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

NAV

Det målretta arbeidet med å redusere utbetalningar til sosialhjelp og bustøtte har bidrege til store reduksjonar dei siste åra, og det er difor urealistisk å tru at dette kan reduserast ytterlegare i 2022. NAV ser at det er meir komplekse saker nå enn tidlegare, og det er oftare i kombinasjon med gjeld. NAV blir stadig meir digitalisert, men det blir lagt vekt på at den oppsøkjande verksemda ut mot bedrifter og brukarar skal oppretthaldast og aukast i åra framover.

Indikatorar sosialtenester:

	Skjåk 2018	Skjåk 2019	Skjåk 2020
Sosialhjelpsmottakarar (antal)	35	30	23
Sosialhjelpsmottakarar 18-24 år (antal)	7	3	4
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigaste kilde til livsopphold (antal)	9	14	8
Antal barn i familiar som mottok sosialhjelp (antal)	28	16	21

Talet på sosialhjelpsmottakarar er synkande. Det er ei betydeleg reduksjon av sosialhjelpsmottakarar med sosialhjelp som viktigaste kjelde til livsopphald, men ei auke i antal barn i familiar som mottok sosialhjelp.

Jobbspesialist

NAV Lom og Skjåk har tilsett jobbspesialist som skal arbeide målretta for at enkelte skal koma seg raskare i arbeid eller utdanning. Dette er ei stilling som vil arbeide kreativt og tett på brukarane av tenestene . Stilling gjev rom for langvarig oppfølging der målet er at brukaren skal koma seg i utdanning eller arbeid. Jobbspesialisten deltek i eit nettverk med fleire jobbspesialistar i Gudbrandsdalen, og får rettleiing frå metoderettleiar i NAV Midt-Gudbrandsdal.

Utfordringar i planperioden

Den demografiske utviklinga i Skjåk viser at vi får stadig fleire eldre med behov for helse- og omsorgstenester. Omsorgstrappa i Skjåk er godt utbygd for å møte behova til tenestemottakarane, men vi må bli enda betre til å utnytte dei ulike nivåa for å optimalisere ressursbruken ytterlegare. Bruk av velferdsteknologiske hjelpemiddel i tillegg til ei heimeteneste av høg kvalitet, skal bidra til at brukarane får gode og trygge tenester i heimen så lenge som råd.

Ressurskrevjande tenester vil auke i åra framover med relativt mange barn og unge med stort omsorgs- og hjelpebehov. Tenestene må innrettast slik at dei vil vere berekraftige dei neste 20 åra.

Kommunen blir stadig pålagt fleire oppgåver utan at det fører til ekstra statlege tilskot. Det er krevjande for ein liten kommune både å få finansiert dei nye oppgåvene innafor dei tildelte rammene i tillegg til at det kan bli krevjande å få rekruttert medarbeidarar med rett spisskompetanse. Ytterlegare samarbeid innan helse- og omsorgstenester med nabokommunar og andre kommunar i regionen vil bidra til ein auke i kvalitet og ein meir effektiv teneste som er mindre sårbar.

Kommuneplanen sin handlingsdel med økonomiplan 2022-2025 og Årsbudsjett 2022

Prioriterte satsingar i planperioden

Kvalitetsreforma og stortingsmeldinga "Leve hele livet" vil krevje at vi legg enda meir til rette for heimebaserte tenester slik at folk kan klare seg så lenge som råd i eigen heim eller omsorgsbustad. Den legg vekt på å skape eit meir aldersvennleg samfunn der eldre lever gode liv og deltek i fellesskapet. Skjåk kommune må dreie tenestene sine slik at det er fokus på eiga meistring, sjølvstende og rett bruk av rett kompetanse til rett tid. Strategi for innføring av "Leve hele livet" er vedteke av kommunestyret i oktober 2021.

Helse- og omsorgsplanen er under utarbeiding, og det har vore fleire "Leve hele livet"- samlingar der tilsette, brukargrupper og politikarar har møtt kvarandre for i fellesskap forstå utfordringane til Skjåk kommune.

Dette er samlingar der nokre av attendemeldingane har vore at det er rom for felles refleksjon, felles utvikling av tenester og at det har skapt høve til å utvikle konkrete tiltak. Strategien for innføring av "Leve hele livet" skal gjennomførast i 2022, og vil vere ein del av grunnlaget for helse- og omsorgsplanen.

Kvalitetsdiskusjon

- Dreiiing av tenestene våre frå institusjonsbaserte tenester til heimebaserte tenester i tråd med dei nasjonale føringane i st.m. 15 *Leve hele livet*.
- Auka krav til kompetanse som følgje av fleire og meir krevjande oppgåver lagt til kommunen, krev satsing på kompetanseheving på fleire fagområde innan helse og omsorg. Kommunen har fått overført betydelege kompetansemidlar frå Fylkesmannen dei seinare åra som bidreg til å finansiere denne satsinga.
- Satsing på digitalisering og bruk av velferdsteknologiske hjelpemiddel vil bidra til ei betre utnytting av ressursane.
- Ny interkommunal barnevernteneste har bidrege til mindre sårbarheit, eit breiare fagmiljø, betre spisskompetanse og auka fokus på førebyggjande tiltaksarbeid for å unngå fosterheimsplasseringar så langt som råd. Det er etablert eit godt samarbeid mellom barneverntenesta og samarbeidspartane i kommunen.
- Kommunepsykologen bidreg til å styrke det psykiske helsearbeidet på eit overordna nivå.
- Legetenesta har for tida 3,2 årsverk samt turnuskandidat.